

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO
– Keski-Uudenmaan maakuntamuseo

Toimintakertomus 2011

SISÄLTÖ

1 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO – KESKI-UUDENMAAN MAAKUNTAMUSEO	4
1.1 Toiminta-ajatus, visio ja arvot	4
1.2 Organisaatiokaavio	5
1.3 Helsingin kaupunginmuseon toimipisteet, johtajat, johtokunnan puheenjohtajat	5
2 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO 2011	7
2.1 Museonjohtajan vuosikatsaus	7
2.3 Näyttelykävijät ja asiakkaat	10
2.4 Asiakastyytyväisyys	11
2.5 Viestintä ja markkinointi	11
3 KOKOELMAT	12
3.1 Kokoelmanhallintajärjestelmä ja kokoelmien luettelointi tietokantoihin	12
3.2 Esinekokoelmien kartuttaminen	14
3.3 Valokuvakokoelmien kartuttaminen ja dokumentointivalokuvaus	16
3.4 Taidekokoelman kartuttaminen	17
3.5 Arkistokokoelman kartuttaminen	17
3.6 Kirjasto	17
3.7 Kokoelmien hoito ja konservointi	17
3.8 Kuvalaitos	19
4 NÄYTTELYTOIMINTA	19
4.1 Näyttelyt	19
4.2 Näyttelykävijät	22
5 YLEISÖPALVELUT	22
5.1 Museoiden aukioloajat	22
5.2 Museo oppimisympäristönä	23
5.3 Elokuvat	26
5.4 Museokauppa	26
5.6 Kuvakokoelmapalvelut	26
6 JULKAISUTOIMINTA	27
6.1 Painetut julkaisut	27
6.2 Verkkotuotanto	27
7 KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMINEN JA RAKENNUSSUOJELU	28
7.1 Helsinki	29
7.2 Maakunta	31
8 ALUEELLINEN MUSEOTYÖ	32
9 TUTKIMUS, INVENTOINNIT JA SELVITYKSET	33
9.1 Arkeologia	33
9.2 Rakennuskulttuurin tutkimus	34
9.3 Nykydokumentointi	34

10 KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	34
11 HENKILÖSTÖ.....	36
11.1 Työhyvinvointi ja palkitseminen	37
11.2 Kehittäminen ja koulutus.....	38
12 YMPÄRISTÖTAVOITTEET.....	40
13 TOIMITILAT	40
14 TALOUS.....	41
15 KAUPUNGINMUSEON JOHTOKUNTA	42
16 LAHJOITTAJAT	43
17 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON YSTÄVÄT RY.....	44

1 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO – KESKI-UUDENMAAN MAAKUNTAMUSEO

1.1 Toiminta-ajatus, visio ja arvot

Toiminta-ajatus

Helsingin kaupunginmuseo tallentaa ja vaalii Helsingin kaupungin alueen henkistä ja aineellista perintöä sekä rakennettua kulttuuriympäristöä. Kaupunginmuseossa kävijä kohtaa kaupungin historian valot ja varjot ja voi ammentaa juuriinsa sekä kulttuuritaustaansa liittyvää tietoa ja elämyksiä hyvinvointinsa lisäämiseksi.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseona Helsingin kaupunginmuseo tukee paikallismuseoiden työtä ja toimii kulttuuriympäristön asiantuntijana alueellaan.

Visio 2013

Helsingin kaupunginmuseo on ihmisten kanssa elävä ja kehittyvä koko kaupungin museo.

Kaupunginmuseon arvot

merkitsevät, että kaupunginmuseo

vaalii kulttuuriperintöä – on Helsingin historian tietopankki

on asiakaslähtöinen – tekee asiakkailleen Helsingin historiaa tunnetuksi ottaen huomioon asiakkaiden tarpeet ja toiveet

on oikeudenmukainen – kohtelee asiakkaitaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti,
arvostaa heitä ja on yhteistyökykyinen

on taloudellinen – käyttää museon aineellisia ja henkisiä resursseja järkevästi ja suunnitelmallisesti parhaan tuloksen saavuttamiseksi

on asiantuntija – kouluttaa ja kehittää henkilöstöään monipuolisesti ja tasapuolisesti

ja että kaupunginmuseon henkilöstö

sitoutuu noudattamaan museoalan kansainvälisiä eettisiä sääntöjä

sitoutuu ja motivoituu työhönsä

on valmis uudistumaan ja uudistamaan

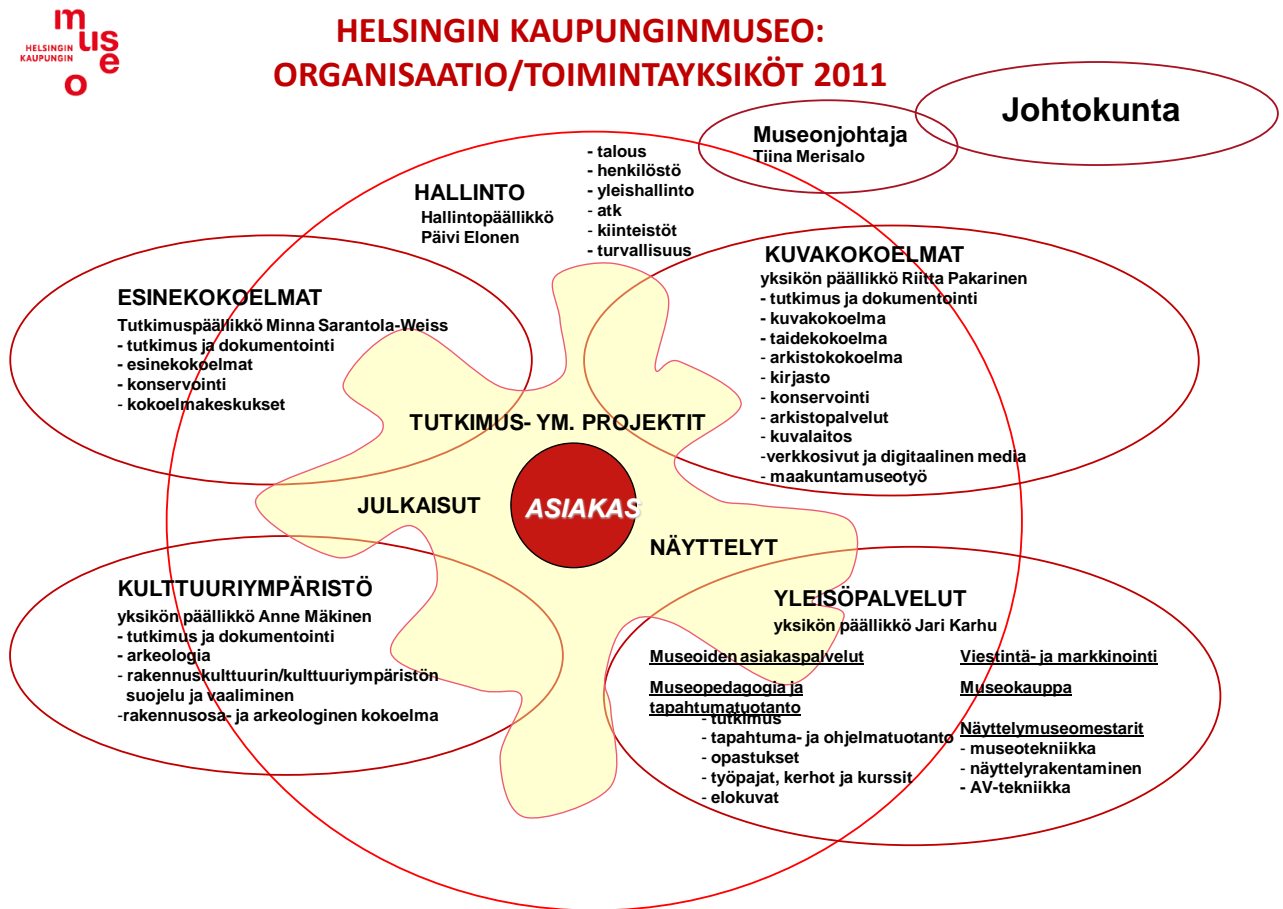
toimii vastuuntuntoisesti

arvostaa työtovereitaan ja omaa työpaikkaansa

hyväksyy erilaisuuden henkilöstössä

1.2 Organisaatiokaavio

KAUPUNGINMUSEO – KESKI-UUDENMAAN MAAKUNTAMUSEO

1.3 Helsingin kaupunginmuseon toimipisteet, johtajat, johtokunnan puheenjohtajat

Helsingin kaupunki perusti 1906 muinaismuistolautakunnan, jonka tehtävänä oli valokuvaamalla ja aitoja dokumentteja keräämällä tallettaa voimakkaan kasvun johdosta muuttuvaa ja lopullisesti katoavaa Helsinkiä.

Helsingin kaupunginmuseo perustettiin 13.6.1911 jatkamaan kunnallisen muinaismuistolautakunnan tehtävää. Kaupunginmuseon kokoelmien perustaksi tulivat raatihuoneen kunnallishistorialliset esineet, kenraali Otto Furuhielmin 1880-luvulla kaupungin "tulevalle museolle" testamenttaama taidekokoelma sekä muinaismuistolautakunnan runsaan tuhannen kuvan kokoelma. Helsingin kaupunginmuseo on toiminut Keski-Uudenmaan maakuntamuseona vuodesta 1981.

Ensimmäinen näyttely avattiin 15.12.1912 Hakasalmen huvilassa.

Tuomarinkylän museo avattiin 8.4.1962 Tuomarinkylän kartanon päärakennuksessa.

Kuva-arkisto siirtyi Hakasalmen huvilasta vuonna 1974 Fabianinkatu 9–11:een.

Kaupunginmuseon hallinto, esineiden vastaanotto, konservointi ja tutkimus siirtyivät 1978

Dagmarinkatu 6:een.

Ruiskumestarin talo Kristianinkatu 12:ssa avattiin 10.9.1980.

Työväenasuntomuseo Kirstinkuja 4:ssä avattiin 12.6.1989.

Kuva-arkisto siirtyi Fabianinkatu 9–11:stä Dagmarinkatu 6:een 1991.

Lastenmuseo avattiin Tuomarinkylän kartanon sivurakennuksessa 7.11.1992 ja suljettiin 15.1.2011 osana kaupungin palveluverkkokarsintaa.

Raitoliikennemuseo Töölönkatu 51 A:ssa avattiin 21.10.1993.

Kaupunginmuseon hallinto, kuva-arkisto, esineiden vastaanotto, konservointi ja tutkimus siirtyivät 1994 Sofiankatu 4:ään.

Sederholmin talo Aleksanterinkatu 16–18:ssa avattiin 23.5.1995.

Aika-näyttely ja Museokauppa avattiin 13.3.1996 Sofiankatu 4:ssä.

Katumuseo avattiin 18.12.1998 Sofiankadulla ja lopetettiin v. 2011 alussa.

Koulumuseo avattiin 8.4.2000 Kalevankatu 39–43:ssa ja suljettiin 31.12.2010 osana kaupungin palveluverkkokarsintaa.

Voimalamuseo avattiin 10.5.2000 Vanhassakaupungissa ja suljettiin 31.8.2010 osana kaupungin palveluverkkokarsintaa.

Helsingin kaupunginmuseon johtajat

muinaismuistolautakunnan sihteeri, tohtori / sekreteraren för fornminnesnämnden, doktor K. K. Meinander 1911

arkkitehti/arkitekt Nils Wasastjerna 1912–1919

arkkitehti/arkitekt A. W. Rancken 1920–1949

fil. maist./fil.mag. Helmi Helminen-Nordberg 1949–1971

fil. maist./fil.mag. Jarno Peltonen 1971–1979

fil. lis./fil.lic. Marja-Liisa Rönkkö (ent. Lampinen) 1979–1991

fil. maist./fil.mag. Leena Arkio-Laine 1991–2003

fil. maist./fil.mag. Tiina Merisalo 2003–

Museolautakunnan ja kaupunginmuseon johtokunnan puheenjohtajat

Valtionarkiston johtaja/direktör för Riksarkivet Reinhold Hausen 1906–1919

yliarkkitehti/överarkitekt Magnus Schjerfbeck 1920–1925

fil. tri/fil.dr Julius Ailio 1926–1929

fil. tri/fil.dr Albert Hämäläinen 1930–1949

professori/prof. Yrjö Nurmio 1950–1955

professori/prof. Eino E. Suolahti 1956–1968

fil. maist./fil.mag. Anni Voipio 1969–1976

hum. kand./kand.hum. Mats Kockberg 1977–1980

lehtori/lektor Laura Collan 1981–1988

ylitarkastaja/överinspektör Maunu Harmo 1989–1992

lehtori/lektor Laura Collan 1993–1996

erikoissuunnittelija/specialprojektör Tuula Kanerva 1997–2000

toimitusjohtaja/verkställande direktör Irina Krohn 2001–2008

fil.kand.,historian tutkija Simo Laaksovirta 2009–

2 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO 2011

2.1 Museonjohtajan vuosikatsaus

Kaupunginmuseo 100 vuotta

Vuotta 2011 vietettiin museon satavuotisjuhlan merkeissä. Tapahtumavuoden aktiivista toimintaa siivittivät Tasavallan presidentti Tarja Halosen ja kaupunginjohtaja Jussi Pajusen lämpimät onnittelut juhlivalle museolle. Vuoden mittaan järjestettiin monia hauskoja tapahtumia, joissa pääsi myös kurkistamaan museotyöhön arkeen. Parillesadalle onnekkaille arvonnän voittajalle avautui pääsy museon normaalisti suljettuihin kokoelmakeskuksiin. Kieroksille osallistuneet saivat kahden tunnin aikana näyttelykävijöitä laajemman näkökulman kokoelmatyöhön ja konservointiin. Toukokuussa järjestettiin kaikille kansalaisille avoin juhla Sofiankadulla, Senaatintorilla ja kaupungintalon juhlasalissa. Iloiset juhlat päättyivät yhteisiin toritansseihin.

Juhlavuoden kunniaksi museo jalkautui myös muualle kaupunkiin. Toukokuussa avattiin uudenlainen, arkisiin sähkökaappeihin kiinnitetty Kuvapolut -valokuvanäyttely, joka kuljettaa katsojansa läpi muuttuvan helsinkiläisen katumaiseman kuudessa eri kaupunginosassa, juuri siellä missä kuvat oli alun perin otettu. Näyttelyn yhteydessä kokeiltiin myös sitä täydentävää mobiiliratkaisua.

Kaupunginmuseo julkaisi juhlavuotensa kunniaksi lapsille ja lapsenmielisille suunnatun kuvakirjan Melkoinen museoretki (Vilket museibesök). Christel Rönnsin kuvittamassa kirjassa kurkistetaan museon kulissien taakse ja nähdään miten näyttelyt syntyvät ja miten monenlaista väkeä museossa työskentelee.

Juhlavuoden kunniaksi keväällä 2011 lanseerattiin museon uusi visuaalinen ilme. Ilme vietiin vuoden aikana kaikkiin museon markkinointi- ja viestintäkanaviin, ja siitä saatiin paljon myönteistä palautetta. Niin ikään omasta messuosastosta kirjamesseilla saatiin kiitosta.

Kaupunginmuseon näyttelyissä kelpo kävijämäärät

Vuoden alusta museon palveluverkko supistui kolmella museolla, kymmenestä seitsemään museoon. Siitä ja kolmen museon ympärillä olleista työmaista huolimatta museossa vieraili erinomaisesti lähes 164 000 kävijää, tosin viidenneksen vähemmän kuin edellisenä menestysvuonna. Kaikkiaan asiakkaita kaupunginmuseossa oli kuluneella toimikaudella yli 214 000.

Alkuvuoden kohokohtia oli menestyksekkään Asfalttia ja auringonkukkia -näyttelyn päätteeksi järjestetty näyttelykuvien hyväntekeväisyshuutokauppa, joka kiinnosti noin 800 asiakasta. Koko huutokaupan tuotto, 32 000 euroa, luovutettiin lyhentämättömänä Vailla vakinaista asuntoa ry:lle. Innovatiivinen ratkaisu näyttelyvedosten kierrätykseen herätti huomiota ja siitä on sittemmin otettu mallia myös muissa museoissa ja organisaatioissa.

Keväällä Sederholmin talossa avattiin Naisten huoneet -yhteistyönäyttely, jossa esiteltiin Naisjärjestöjen keskusliiton ja sen yli kolmenkymmenen jäsenjärjestön satavuotista toimintaa. Kesällä avattu Hakasalmen huvilan Merelle-näyttely juhlisti Helsingin vanhimman pursi-

seuran, Nyländska Jaktklubbenin 150-vuotista taivalta ja Helsingin merellistä menneisyyttä ja huvipurjehduksen taustaa. Menneen ohella katsottiin myös nykypäivään ja veneilijöitä sekä maakrapuja yhdistävään huoleen Itämeren saastumisesta. Syksyllä Sederholmin talon valtasivat Mauri Kunnaksen suositut Koiramäki-hahmot. Lastennäyttely tutustutti kävijät entisajan töihin, tapoihin ja uskomuksiin. Turun maakuntamuseon tuottamaa kiertonäyttelyä täydennettiin museon omalla aineistolla. Näyttely sai suosiota erityisesti päiväkotiryhmien ja lapsiperheiden parissa ja ennakoi tulevan vuoden lastenmuseon hyvää menestystä.

Kansainvälistä museotoimintaa

Myös kansainvälinen ulottuvuus oli osa juhlavuotta. Museo isännöi kansainvälisen historiallisten ja arkeologisten museoiden komitean (ICMAH) ja kansainvälisen historiallisten museoiden yhdistyksen (IAMH) yhteiskonferenssia, jonka teemana oli vaikea kulttuuriperintö, Difficult Heritage. Osallistujia oli 98 yhteensä 19 maasta, ja kaukaisimmat vieraat Brasiliasta, Yhdysvalloista, Etelä-Afrikasta ja Australiasta.

Vuoden lopulla valmistui monivuotinen kansainvälinen neljän museon yhteisprojekti, Explore Poverty -verkkonäyttely, jossa luodetaan köyhyyden ilmenemismuotoja 1800-luvulta nykypäivään Suomessa, Saksassa, Luxemburgissa sekä Yhdysvalloissa.

Palveluita kaikenikäisille

Vuoden aikana otettiin aktiiviseen käyttöön uusi palvelu, Muistojen matkalaukku, joka on työpajaohjaajien kehittämä työkalu ikäihmisten viriketoimintaan. Kiertävä laukku sisältää erilaisia esineitä, joiden parissa voi viettää muistelutuokioita eli ”muistiaisia”. Matkalaukkumuisteluja pidettiin 11 vanhustenkeskuksessa eri puolilla Helsinkiä ja Espoossa. Lisäksi toukokuussa järjestettiin vanhustyön ammattilaisille omat muistiaiset, jossa esiteltiin kaupunginmuseon vanhuspalveluita.

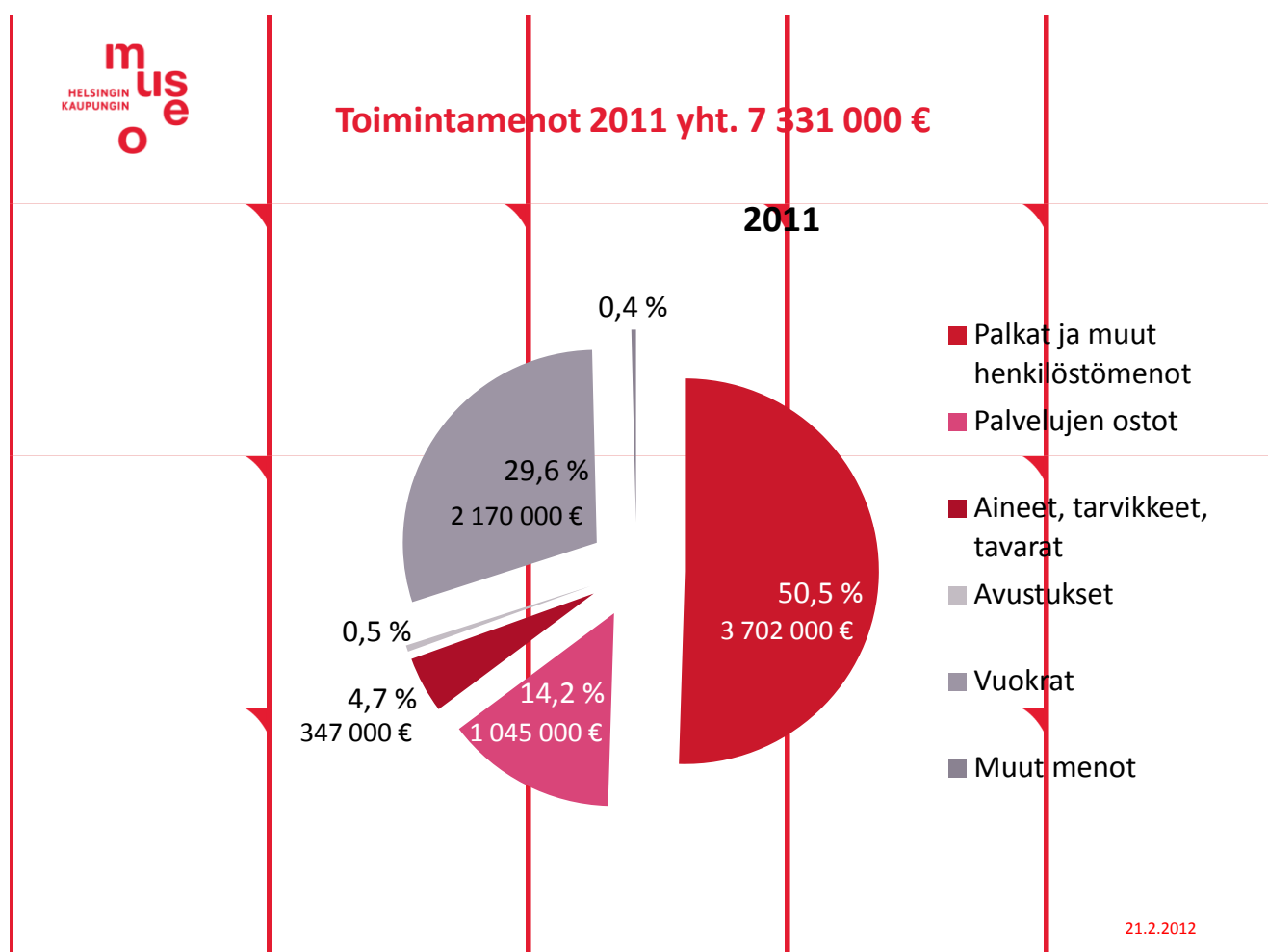
Museo esittää lämpimät kiitoksensa kaikille ystäville, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille, jotka ovat muistaneet 100-vuotista museota ja olleet mukana toteuttamassa tai edistämässä moninaisia hankkeita. Ja jälleen kerran kuuluu painavin ja arvokkain kiitos hyvästä vuodesta ja tuloksellisesta työstä koko osaavalle, sitoutuneelle ja innostuneelle henkilöstölle.

Tiina Merisalo
museonjohtaja

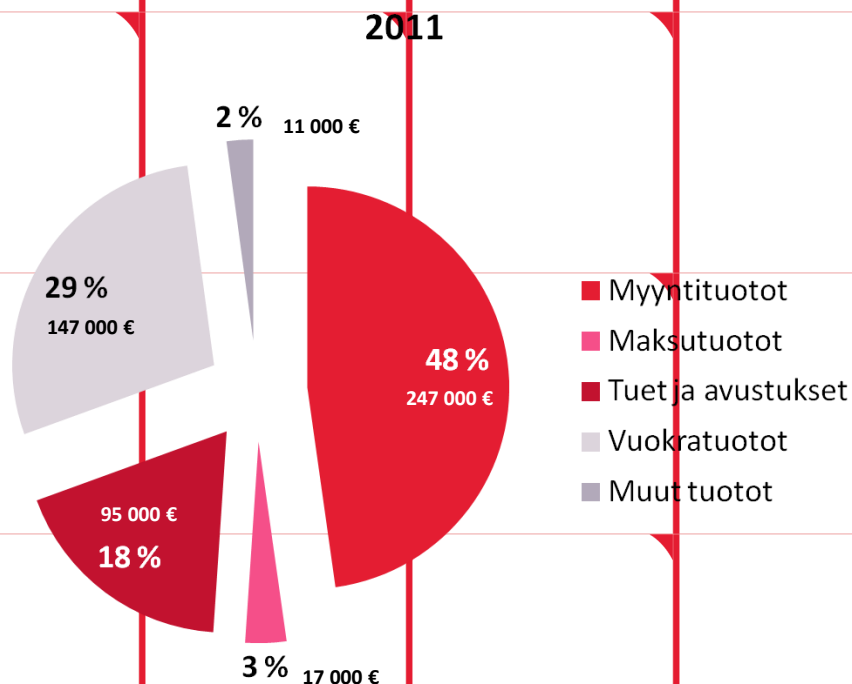
2.2 Tuottavuus, tehokkuus ja taloudellisuus

Kaupunginmuseon käyttötalouden menojen loppusumma oli 7,33 milj. euroa. Ylitysoikeutta saimme 150.396 €. Summa vastasi mm. saatuja harkinnanvaraisia valtionavustuksia ja ulkopuolista rahoitusta etupäässä opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä kattoi kansainvälisen verkkonäyttelyn kuluja, joita korvaavat osaksi ulkomaiset yhteistyömuseot. Määrärahoista säästy 218 euroa. Palvelujen ostoista säästy 8 % ja vastaavasti aineet ja tarvikkeet ylittyivät 12 %. Vuosittain palveluiden ja aineiden ostoon varatut määrärahat vs. toteuma vaihtelevat keskenään hyvinkin paljon riippuen mm. siitä, mikä osuus näyttelyrakentamisessa on ollut omaa työtä tarvikkeineen vs. ostopalvelua.

Tuloja kertyi kaikkiaan 517 101 euroa ja siitä ylitystä 169 101 euroa eli 49 % tavoitetta enemmän, mikä johtui pääasiassa ennakoitua suuremmista myyntituotoista ja saaduista avustuksista. Myydyimpiä julkaisuja olivat "Melkoinen museoretki" (1257 kpl) ja Narinkka 2009, Foto Signe Brander (556 kpl). Ilmaisen sisäänpääsyn myötä lisääntyneet kävijämäärät osaltaan kerryttivät myyntituotteista saatavia tuloja.

Toimintatuotot 2011, yht. 517 000 €

21.2.2012

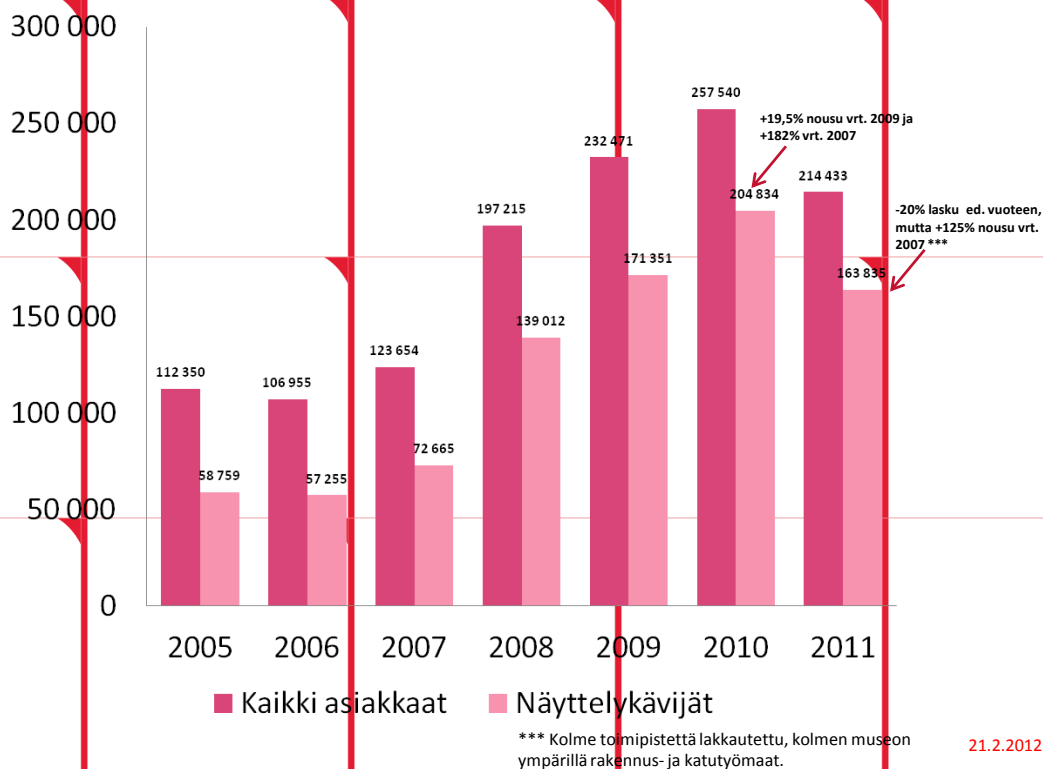
Investointimäärärahoista säästyi yksi euro. Hankintoihin varatulla määrärahalla toteutettiin atk- ja valokuvauskalustohankintoja sekä kokoelmakeskuksen hyllytysjärjestelmän täydentämistä yhteensä 123.999 eurolla.

Menot asukasta kohden olivat 12,31 € (2010: 12,48). Tuottavuus (2008=100) laski edellisvuoteen verrattuna roimasti (512 -> 96). Laskuun vaikuttivat ensisijaisesti ylitysoikeuden myötä tarkkaan käytetyt määrärahat (vs. aiemmin syntynyt menosäästöä), kulttuuriperinnön digitoinnin loistavissa suoritemäärissä lasku verrattuna aiempiin vuosiin ja ennakoitua jonkin verran pienempi asiakasmäärä.

2.3 Näyttelykävijät ja asiakkaat

Asiakkaita oli kuluneena toimikautena 214 433 (2010: 257 540), joista näyttelykävijöitä oli 163 835 (2010: 204 834). Kaikkien asiakkaiden määrä laski 16,7 % edellisestä vuodesta. Näyttelykävijöiden määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna 20 %. Näyttelykävijöiden määrän laskusta noin puolet selittyi museoverkoston supistumisella ja puolet Sofiankadun ja Kattariinankadun pitkittyneistä katutöistä sekä Hakasalmen huvilan puistotyömaasta. Museon asiantuntijapalvelua sai 20 150 (2010: 22 792) ulkopuolista asiakasta.

Toiminnan laajuus: Asiakkaiden lukumäärä 2005-2011

2.4 Asiakastyytyväisyys

Kaupunginmuseo jatkoi asiakaspalautteen keräämistä kaikissa museon toimipisteissä. Palautetta kerättiin toiminnan kehittämiseksi sekä perinteisellä paperilomakkeella että museon verkkosivujen kautta. Lisäksi toimipisteistä raportoidaan saatu suullinen palaute ja vieraskirjoihin kertynyt palaute.

Sähköisiä asiakaskyselyitä tehtiin kaikissa uusissa näyttelyissä sekä Sofiankadun toimipisteessä, Tuomarinkylän kartanossa ja Työväenasuntomuseossa. Kiitetyimmiksi nousivat edellisvuonna Hakasalmen huvilassa avattu Asfalttia ja auringonkukkia -valokuvanäyttely sekä Sederholmin talossa lokakuun 2011 alusta alkaen avoinna ollut lapsille suunnattu Enteitä ja ennustuksia -näyttely.

Näyttelyiden keskiarvo asteikolla 1 – 5 oli näyttelyaiheen kiinnostavuuden osalta 4,5 ja asiakaspalvelun osalta 4,3.

2.5 Viestintä ja markkinointi

Kaupunginmuseo viestii aktiivisesti näyttelyistään, julkaisuistaan, tapahtumistaan yms. Keskeisiä omia viestintäkanavia ovat kahdesti vuodessa ilmestyvä maksuton Sofia-asiakaslehti,

museon verkkosivut sekä sähköinen uutiskirje, joka ilmestyi 18 kertaa. Tilaajamääriä kasvatettiin aktiivisesti ja vuoden lopussa Sofia-lehdellä oli 9556 (2010:7788) ja uutiskirjeellä 5450 tilaajaa (2010: 4187). Lisäksi yli 1300:a kontaktia on pidetty ajan tasalla yhteisösivusto Facebookin avulla. Kaupunginmuseon verkkosivuilla tehtiin vuoden aikana yli 1,8 miljoonaa sivulatausta.

Kaupunginmuseo näkyi kertomusvuonna hyvin julkisuudessa. Mediaosumia oli yli 460.

Lehtimainonnan puolella museo näkyi muiden muassa Helsingin sanomien, Hufvudstadsbladetin ja Voima-lehden sivuilla. Lehtimainonnan lisäksi näyttelyitämme mainostettiin raitiovaunuissa, busseissa ja metrossa.

Museo näkyi aktiivisesti myös monissa tapahtumissa. Olimme mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Ett hus kommer lastat -tapahtumaa, joka järjestettiin huhtikuussa ruotsinkielisessä työväenopistossa. Lokakuussa osallistuimme Helsingin kirjamessuille ensimmäistä kertaa omalla osastollamme.

Matkailijoita lähestyttiin erityisesti heille kohdennetulla englanninkielisellä esitteellä, jota jaettiin pääkaupunkiseudun hotelleihin, kahviloihin ja muihin yleisökohteisiin sekä katujakeluna historiallisissa roolipuvuissa. Esitteitä ja muuta markkinointimateriaalia jaettiin lisäksi monissa museon omissa ja muiden järjestämissä tapahtumissa.

Keväällä 2011 lanseerattiin museon uusi, mainostoimisto Familyn graafisen suunnittelijan Niina Yli-Karjalan suunnittelema visuaalinen ilme. Ilmeeseen kuuluu uusi logo, fontit sekä ilmettä yhdistävä mosaiikkikuvio. Uusi ilme vietiin vuoden aikana kaikkiin museon markkinointi- ja viestintäkanaviin.

Museon satavuotisjuhlan kunniaksi järjestettiin monia tapahtumia. Noin 200 onnekkaalle arvonnan voittajalle avautui pääsy museon normaalisti suljettuihin kokoelmakeskuksiin. Touku-kuussa järjestettiin kaikille avoin juhla Sofiakadulla, Senaatintorilla ja kaupungintalon juhlasalissa.

3 KOKOELMAT

Kokoelmatyön painopiste on ollut World Design Capital -vuoden 2012 näyttelyihin valmistautumisessa. Sen rinnalla on edelleen pyritty kokoelmanhallinnan laajentamiseen sekä kokoelmalogistiikan kehittämiseen. Kokoelmia on inventoitu ja luetteloitu tietokantaan systemaattisesti. Ennaltaehkäisevän konservoinnin toimenpiteet, kuntokartoitukset sekä tarvittaessa konservointi ovat merkittävä osa kokoelmanhallinnan tason nostamista. Tietokantahanke MASi on suuri kaikkia kokoelman osia yhdistävä hanke. Kaupunginmuseon juhluvuoden kunniaksi järjestetyt kokoelmakeskuskierrokset toivat kokoelmille myönteistä julkisuutta.

3.1 Kokoelmanhallintajärjestelmä ja kokoelmien luettelointi tietokantoihin

Museon käytössä olevan MediaKsi -kokoelmienhallintajärjestelmän toimivuutta on kehitetty

helpottamaan ja nopeuttamaan inventointi- ja luettelointityötä. Erityistä huomiota on kiinnitetty raporttien käytettävyyteen ja digitaalisten kuvatiedostojen metatietojen tallentamiseen eri tietokannoissa. Vuoden lopulla valmistui näyttelyrakenteiden ja -rekvisiitan hallintaan suunniteltu tietokanta.

Kertomusvuonna jatkui kokoelma- ja rakennuskulttuuritietokantojen julkisessa verkossa toimivan asiakassovelluksen suunnittelu. Tavoitteena on saada kokoelmiin liittyvä tietokanta-aineisto paremmin niin Helsingin historiasta kiinnostuneen suuren yleisön kuin menneisyyden kulttuuriperintöä tutkivien asiantuntijoiden saataville. Tavoitteena on toteuttaa pilottiprojekti vuoteen 2013 mennessä. Asiakassovelluksen teknisen määrittelyn valmistuttua 2009 on suunnittelun aikatauluun tullut muutoksia. Vuoden 2010 aikana kaupungin museo oli mukana kaupungin taloushallintokeskuksen, TASKEn, tilaamassa selvitystyössä, jossa tutkittiin kaikille kaupungin virastoille yhteisen verkkokaupparatkaisun mahdollisuutta. Museon kannalta selvitystyön tärkein osa koski yhteisen verkkomaksujärjestelmän kehittämistä.

Esinekokoelmien KAMU -tietokantaan tallennettiin vuoden aikana ennen kaikkea inventoituja ja näyttelyihin tulevia, mutta myös jonkin verran uutta kartuntaa olevia esineitä, kaikkiaan 1802 tallennetta. Esinetietokannan tallenteiden yhteismäärä oli vuoden lopussa 61 262 tallennetta.

Valokuvakokoelmissa jatkettiin digitointistrategian mukaista valokuvien digitointia ja luettelointia. Väinö Kanniston kokoelman luettelointi saatettiin loppuun. Kuva-arkiston asiakkailta on nyt mahdollisuus selata tietokannasta 5 400 valokuvaajan otosta, jotka kertovat hyvin 1940–1950 -luvun Helsingistä. Vuoden keskeisiin projekteihin kuului valokuvakokoelman vanhimpien ns. uniikkikuvien digitointi. 68 dagerro-, ambro- pano- ja ferrotyyppiä sekä suolapaperivedosta jäljennöskuvattiin digitaalisesti ja luuteloitiin. Uniikkikuvaprojektia jatketaan kuvien suojaamisella lepoarkistoon. Sekä vuoden aikana saatuja uusia että aiempien vuosien vanhoja kuvaeriä tallennettiin tietokantaan. Painopisteenä olivat museon näyttelyiden aihepiirit: purjehdusseura Nyländska Jaktklubbenin historiallisen kuvat, elokuvateattereiden ja elokuvien maailma sekä 1950-luvun värikuvat.

Arvokkaiden lasinegatiivien ja vanhinpien valokuvavedosten digitointi ja luettelointi eteni mallikkaasti. Vuorossa olivat mm. A. E. Rosenbröjerin ja Axel Lindahlin Helsinki-näkymät 1880–1890 -luvulta. Luetteloinnin jälkeen vedokset ja negatiivit saavat asianmukaisen suojauksen ja ne siirretään pitkäaikaissäilytykseen. Kaiken kaikkiaan valokuvatietokantoihin luuteloitiin 6215 valokuvaa. Vuoden lopussa kuvia oli tietokannassa yhteensä 50 938.

Taidekokoelman Teos-tietokantaan luuteloitiin kaikki uudet lahjoitukset ja ostot. Paperipohjaisista teoksista luuteloitiin suomalaisen taidehistorian merkkiteoksiin kuuluva, La Finlande Pittoresque 118 vues Des places les plus remarquables en Finland, joka on painettu vuonna 1853. Teos tunnetaan paremmin nimillä Finland framstäldt i teckningar ja Suomi kuvissa. Lähes ainutlaatuinen väripainos on Sakari Topeliuksen tuotantoa ja sen kuvittajina toimivat maassamme tuolloin toimineet parhaat taiteilijat. Taidekokoelmaan aikaisempina vuosina liitettyjen mitalien ja reliefien luutelointi saatiin valmiiksi. Mitalit siirrettiin kokoelmakeskuksen holviin pitkäaikaissäilytykseen pakattuina. Kaikkiaan 330 taideteosta tallennettiin TEOS-tietokantaan, jossa vuoden päättyessä oli yhteensä 5282 teosta.

Arkistokokoelmassa vietiin loppuun edellisenä vuonna aloitettu karttakokoelman inventointi, järjestely ja huolto määräaikaisen tutkijan projektina. Aineiston konservointi ja digitointi ovat kesken. Tietokannassa on 897 asemakaava-, tontti-, matkailu- ja yleiskarttaa ja merikorttia, joista vanhimmat ovat 1700-luvun alusta. *"Enemmän funkista Reino! - Design Helsinki-elokuvissa"* -näyttelyn suunnittelun aikana arkistokokoelman elokuvateollisuuteen liittyvä aineisto on inventoitu ja viety tietokantaan. Kinosto Oy:n museolle lahjoittamat Suomen Filmitöteollisuus Oy:n tuottamien elokuvien julisteet valokuvattiin. Kokoelmassa on 646 tallennetta, joista julisteita 327, niistä suomalaisten elokuvien mainoksia 102. Elokuvateatterien pääsylippuja on 242. Arkistokokoelman Kama-tietokantaan on vuoden 2011 aikana viety 1219 tallennetta. Tietokannassa oli vuoden lopussa kaikkiaan 20591 tallennetta, joka on korkeintaan 25 % arkistokokoelman aineiston kokonaismäärästä.

Kulttuuriympäristöyksikössä luetteloiitiin merkittävä määrä kulttuuriperintöä digitaaliseen muotoon kuluneena vuotena, yhteensä 1436 tallennetta. Lisäksi vietiin kaupunginmuseon omien kaivausten maalöytöjä digitaaliseen muotoon Siru-tietokantaan. Arkeologian osalta luetteloituja tallenteita oli 1128 kappaletta. Rakennusperinnön digitalisointia tehtiin merkittävä määrä, tähän sisältyivät mm. tiedot inventoiduista Helsingin 1920- ja 1930-luvun porrashuoneista, yhteensä 191 porrashuonetta, jotka vietiin rakennuskulttuuritietokantaan. Rakennuskulttuuritietokantaa päivitettiin myös julkisivuvalokuvien kevään 2011 aikana.

3.2 Esinekokoelmien kartuttaminen

Esinekokoelmat karttuivat kertomusvuonna 24 hankintaerällä, joista kokoelmasiirtoina kirjatuja hankintaeriä oli viisi. Hankintaerien yhteismäärä, taide ja arkisto mukaan lukien, oli 55. Yhtään esinettä ei ostettu kokoelmiin.

Yksityisiä lahjoituksia

Vuoden 2011 lahjoitusten vanhimmat esineet ovat empiretyylinen sänky ja pöytäkello. Sänky on kuulunut helsinkiläisen kauppiaan Carl Magnus Sunnin tyttärelle, Ulrica Christina Sunnille (1767–1834). Testamenttilahjoituksena saatiin polttokullattu, mahdollisesti Ranskassa valmistettu pöytäkello. Tähän lahjoitukseen kuului myös uusrokokoottyylinen pöytäkynttelikköpari.

Museon häihin liittyvää esineistöä kartutettiin kahdella naisten puvulla. Näistä vanhempi, kihlajaispuku vuodelta 1961, on Kirjokankaan valmistama. Kauppaneuvos Kerttu Pitkäsen perustama Kirjokangas ja Salon Lindblad muuttivat samana vuonna Helsinkiin "uuteen, aistikkaasti sisustettuun ja tilavaan myymälään Aikatalossa". Toinen puku, hääpuku vuodelta 1996, on valmistettu Thaimaasta tuodusta silkistä. Pukuun kuuluvan jakun koristeena on tällinnalaista pitsiä sekä silkkikirjailua. Lahjoitukseen liittyy lisäksi asusteet, kihla- ja vihkisorukset, arkistomateriaalia ja valokuvia sekä tarina, jossa kerrotaan häiden valmistelusta ja eri esineisiin liittyvistä muistoista ja tunteista.

Esinekokoelmat pyysi vuonna 2010 osana Made in Helsinki -hanketta kaupunkilaisilta Easy-

beasy-lastenhaalariin liittyviä muistoja. Keräyksen yhteydessä museolle lahjoitettiin lasten EasyBeasy-ulkoiluhaalari ja tuulikuori. Haalarin suunnitteli helsinkiläinen kotiäiti Marja Mykänen 1970-luvulla, ja ne olivat varsinkin pääkaupunkiseudulla lasten suosimia, koska ne liukuivat hyvin pulkkamäessä. Museon pelikokoelmaa kartutettiin Monopolipelillä, jonka lahjoittaja oli saanut syntymäpäivälahjaksi 1950-luvulla. Yhdysvalloissa patentoitu peli tuli suuren yleisön tietoisuuteen vuonna 1935 peliyhtiö Parker Brothersin aloittaessa sen markkinoinnin. Pelin suomalaisessa versiossa katujen nimet ovat Helsingistä.

Testamenttilahjoituksena saatiin maailman suurimman sähkötyökalujen ja tarvikkeiden valmistajan, Black & Deckerin sähköporakone tarvikkeineen 1970-luvulta. Yhtiö toi markkinoille vuonna 1916 maailman ensimmäisen kannettavan sähköporakoneen ja vuonna 1946 nikkarille tarkoitetun porakoneen.

Kokoelmiin liitettiin myös Philips -merkinen mikroaaltouuni 1980-luvulta. Lahjoittajan mukaan tarvittiin parempi tapa lämmittää ruokaa, kun perheessä oli puolivuotias ja kolme ja puolivuotias lapsi.

Esimerkkinä uusiokäytöstä on Corn Flakes -muovipusseista virkatut vyö, silmälasikotelo ja keskeneräinen matto. Lahjoittaja on sisarineen valmistanut esineet teini-ikäisenä 1970-luvun puolivälissä.

Muistona kaupunginmuseon lakkautetuista toimipisteistä siirrettiin kokoelmiin Koulumuseon näyttelysuunnittelija J-P Kiljusen suunnittelema kukkologolla varustettu ulkokilpi sekä Lastenmuseon soikea, metallinen ulkokilpi. Myös Hakasalmen huvilassa vuonna 1956 avattuun, museon 50-vuotisnäyttelyyn hankitut kuusi metallista kattovalaisinta liitettiin kokoelmiin. Mustat valaisimet kiillotetulla messinkirenkaalla, mallia A330, on suunnitellut Alvar Aalto vuonna 1954. Kokoelmiin siirrettiin myös Horisontissa Helsinki -näyttelyssä olleet olutkärky ja neljä tyhjää olutlaatikkoa 2000-luvun alusta sekä tietokone IBM vuodelta 1986.

Virastojen ja yhdistysten lahjoituksia

Hallintokeskus lahjoitti kaupunginmuseolle Horisontissa Helsinki -näyttelyä varten lainaamansa pienoismallin matkustaja-alus S/S Aallottaren. Aallotar oli yksi kolmesta vuonna 1952 valmistuneesta niin sanotusta olympialaivasta, jotka suomalaiset varustamot olivat tilanneet Helsingin olympialaisia varten. Alus rakennettiin vuonna 1952 Tanskassa Helsingörs Skipvaerft och Maskinbryggeri -nimisellä telakalla. Laiva liikennöi 1952 - 64 talvisin väliä Helsinki-Tukholma ja muina aikoina väliä Turku-Tukholma ja Maarianhamina-Tukholma. Aallotar myytiin myöhemmin laivayhtiö Borelle, jolloin sen nimeksi tuli Bore II.

Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen aikaisemmin kokoelmiin lahjoittamaa liikennekaupungin esineistöä täydennettiin kahdella lasten polkupyörällä, kahdella polkuautolla sekä Yamaha -merkkisellä moottoripyörällä. Liikennekoulutus on yksi vanhimpia nuorisoasiainkeskuksen toimintoja. Suunnitelmallinen, nuorten monimuotoinen liikennekoulutus aloitettiin jo vuonna 1957 ja sen tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten perusliikennekoulutuksesta sekä ennen kaikkea vähentää lapsiin ja nuoriin kohdistuvia liikenneonnettomuuksia.

Uudenmaan sairaalapesula Oy/Koskelan yksikkö lahjoitti Koskelan sairaalapesulan kaksi vanhaa asiakkaiden vaatteiden merkkautunnistetta sekä pesulatyöntekijän työasun. Palmialta saatiin siivoojan työasuna vuosina 2004–2010 käyttämät housut ja T-paita.

Svenska Skolhistoriska föreningen lahjoitti koulun juhlista 1960-luvulla käytetyn piparkakkupuvun hattuineen sekä keijukaispuvun. Puvut olivat aikaisemmin näytteillä kaupunginmuseon Koulumuseossa.

Puhallinorkesteri Apollo ry lahjoitti A. Apostolin torvitehtaan valmistaman kornetin. Alexei Apostol (1866–1927) oli itsenäisen Suomen armeijan ensimmäinen ylikapellimestari. Hän perusti Helsinkiin torvisoitintehtaan, musiikkikaupan ja -kustantamon.

3.3 Valokuvakokoelmien kartuttaminen ja dokumentointivalokuvaus

Valokuvakokoelmiin liitettiin 35 kuvaerää, jotka karttuivat lahjoituksista ja jäljennöskuvauksista. Oman valokuvaustoiminnan ohella nämä kartuttivat kokoelmaa 389 yhteensä valokuvalla. Lahjoituksista mainittakoon Kulosaaren Kotiseuturahaston Säätiön lahjoittama aineisto, johon sisältyy näkymiä Kulosaaren Huvilakaupungin ajoilta. Samoin saatiin huomattava lahjoitus valokuvaaja Constantin Grünbergin ja hänen sukunsa vaiheisiin liittyviä valokuvia, jotka kertovat emigranttiperheen elämästä Pietarissa, Nizzassa ja Pohjois-Haagassa. Digitaalisesti jäljennöskuvaamalla saatiin kokoelmiin Nyländska Jaktklubbenin valokuvia, joiden aiheina ovat erilaiset purjehdustapahtumat, veneet, henkilöt ja Valkosaaren paviljonki. Niin ikään jäljennöskuvauksen satona saatiin kuvia helsinkiläistytön opintiestä 1940–1960-luvulta alkaen kansakoulusta ja päättyen maisteripromootion saakka sekä hieno kokonaisuus Helsingin kaupungin leikkikenttien toimintaan liittyviä kuvia. Kuvakokoelmia laajennettiin myös liikkuvalla kuvalla, kun herttoniemeläisen Hietalan perheen kaitafilmit 1950–1970-luvulta liitettiin kokoelmiin.

Museon omaa tuotantoa olevia dokumentointikuvia liitettiin kokoelmiin 9725 kappaletta. Museolla työskennelleet valokuvaajat kuvasivat uudistuvan Maunulan lisäksi katoavaa kaupunkia, mm. Pirkkolassa neljäkymmentä vuotta toimineen Pirjon krouvin, Makkaratalon autorampit ja niiden purkamisen. Nykydokumentointiin liittyi myös toimintansa lopettaneen Uudenmaan Sairaalapesula Oy Koskelan yksikön pesularakennuksen ja siihen kuuluva lämpökeskus sekä niissä tehty työ. Merelle -näyttelyyn liittyvä valokuvadokumentointi saatiin päätökseen vuoden 2011 aikana, ja museon tietokantaan luetteloitiin noin 1200 uutta kuvaa. Suurin osa kuvista tuli Helsingin yliopiston merihistorian opiskelijoiden helsinkiläisen veneilykulttuurin dokumentointiprojektista vuodelta 2010, jossa kuvattiin ja haastateltiin monipuolisesti veneilyn harrastajia sekä sen parissa ammatikseen työskenteleviä. Museon omat valokuvaajat tallensivat aiemmin kuvattujen pursiseurojen venesatamien ja paviljonkien lisäksi kesällä 2011 Hernesaaressa järjestetyt purjehduksen EM-kisat, Suomenlinnan perinteisen Viaporin tuoppi -kisan ja Suomenlahden meriliikennekeskuksen. Dokumentointi täydentyi NJK:n vanhoilla valokuvilla, joista tallennettiin mm. seuran 50-vuotisjuhlan purjehduskisa Harmajalla ja kesän 1939 Kultapokaalipurjehdukseen osallistuneet joukkueet Valkosaarella.

Museon omia näyttelyitä ja julkaisuja varten kuvattiin kokoelmiin kuuluvia esineitä ja tekstiile-

jä kuten hopeaesineitä ja hattuja. Valokuvaajien kuvauskohteita olivat myös Helsingin 200-vuotishistoriikkiin liittyvät arkisto- ja taidekokoelmien tallenteiden sekä valokuvakokoelman vanhimpien ns. uniikkikuvien eli dagerro-, ambro-, pano- ja ferrotyyppien sekä suolapaperivedosta kuvaukset. Museon järjestämien tilaisuuksien dokumentointia valokuvaajat tekivät muun muassa kuvaamalla avajaisia ja tapahtumatoimintaa.

3.4 Taidekokoelman kartuttaminen

Taidekokoelma karttui 19 teoksella, jotka saatiin lahjoituksina ja ostoina. Kulosaarelaisen arkkitehti ja Sigismund von Nandelstadhlin (1861–1957)) tuotannosta liitettiin kokoelmiin viisi Kulosaari-maisemaa. Herkät maalaukset ovat vuosilta 1942–1947. Maisema-aiheiden lisäksi kokoelmaan saatiin lahjoituksena sekä moderni Linnanmäki-aihe Simo Hannulalta (1932-) että harvinaisempi työn kuvaus, Kivityömiehiä Eduskunta talon edessä, Kaapo Rissalalta (1900–1971). Lisäksi kokoelma karttui peräti viidellä muotokuvalla, joista mainittakoon Väinö Saikon (1893–1952) Helsingin kaupungin ensimmäistä kaupungin eläinlääkäriä Walter Ehrströmiä esittävä öljyvärimaalaukset vuodelta 1947.

3.5 Arkistokokoelman kartuttaminen

Arkistokokoelmaa kartutetaan erittäin harkiten ja kuluneen vuoden kartunta on ollut hyvin pientä. Mielenkiintoinen lisä arkistokokoelman rakennuspiirustuskokoelmaan oli huutokaupasta hankittu Kauppaneuvos Carl Magnus Lindholmin kivitalon julkisivupiirustus vuodelta 1815. Kokoelmiin saatiin myös englantilaisen kisaturistin lahjoittamia Helsingin olympialaisten kilpailuohjelmia, postimerkkejä, matkalippu ja kisakylän vierailulupa.

3.6 Kirjasto

Helsingin kaupunginmuseon kirjaston kokoelmat käsittävät lähinnä museoammatillista tutkimuskirjallisuutta sekä museoesineiksi luokiteltuja kirjoja. Kirjasto palvelee kirja- ja lehtikokoelmiensa sekä tietokantojensa avulla museon työntekijöitä. Museon ulkopuolelle aineistoa ei lainata, mutta kirjasto antaa kaupungin historiaa koskevaa tietopalvelua.

3.7 Kokoelmien hoito ja konservointi

Vilkas näyttelykalenteri, uusien näyttelyiden suunnittelu ja rakentaminen sekä päättyneiden näyttelyiden purkaminen, leimasivat konservoinnin ja kokoelmakeskusten koko toimintavuotta. Projekteista mittavin sekä esinemäärällä että työajassa laskettuna oli lähes 10 vuotta avoinna olleen Horisontissa Helsinki -perusnäyttelyn purku ja näyttelyesineiden huolto.

Tekstiilikonservoinnissa vuoden suurin rutistus oli Naisjärjestöjen keskusliiton 100-vuotisjuhlanäyttely Naisten huoneet, joka rakentui naisten työ- ja virka-asuille sekä harrastus- ja järjestövaatteille. Tekstiilikonservaattori vastasi kaikkien lähes 40 puvun esillepanosta kokoelmiin kuuluvien pukujen konservoinnin lisäksi.

Näyttelykonservointi keskittyi muuten World Design Capital -näyttelyiden, Enemmän funkista, Reino sekä Made in Helsinki, esineistöön. Made in Helsinki -näyttelyn esinevalokuvaus oli esinekokoelmayksikön ja valokuvakokoelmien vaativa yhteishanke. Alusvaatteiden erikoisliike Takalan kuuden 1920-luvun mallinukun täydellinen konservointi Enemmän funkista, Reino -näyttelyyn nosti kokoelmista esille upean kokonaisuuden erikoisliikkeiden ja somistuksen historiaa. Konservointia varten palkattiin määräaikainen esinekonservaattori. Lisäksi osa molempien muotoilupääkaupunkivuoden näyttelyiden esineistä konservoitiin ostopalveluna. Ruiskumestarin talon näyttelyn huoltoa on myös jatkettu suunnitelmallisesti huonekalujen ostopalvelukonservoinnilla. Ennaltaehkäisevä konservointi keskittyi päättäneiden näyttelyiden esinehuoltoon.

Kokoelmakeskuskierrokset toivat kaupunginmuseon 100-vuotisjuhlan kunniaksi Malmin kokoelmakeskukseen vieraaksi lähes 200 kiinnostunutta kaupunkilaista. Kierroksille osallistuneet saivat kahden tunnin aikana näyttelykävijöitä laajemman näkökulman kokoelmatyöhön ja konservointiin.

Kokoelmainventointien painopiste oli tekstiilikokoelmassa, jossa inventointikohteina olivat lastenvaatteet ja virkapuvut. Inventointien jatkoksi Malmin kokoelmakeskuksessa aloitettiin tekstiiliosaston kehittäminen ja näyttelylogistiikan parantaminen. Määräaikainen tutkija ja tekstiilikonservaattori sekä tuntitöitä tekevä konservaattoriharjoittelija mahdollistivat nämä työt.

Honkanummen kokoelmakeskuksessa jatkuivat Koulumuseon sulkemisen vuoksi aloitetut uudelleenjärjestelyt. Konservointi- ja pakkaustila jaettiin lisätilan saamiseksi tasorakenteella kahteen kerrokseen. Nämä muutostyöt sekä näyttelylogistiikka olivat kokoelmamuseomestarien päätehtävät vuonna 2011. Kokoelmamuseomestarit onnistuivat Horisontissa Helsinki -purkukuljetuksissa kehittämään näyttelypalautusten käytäntöjä, jotka tulevat helpottamaan hyllytystä myös seuraavien näyttelyiden purussa.

Kokoelmakeskusten käytännön työstä on kokoelmamuseomestarien lisäksi vastannut elokuusta alkaen kokopäiväinen museoavustaja, kun aiempi osa-aikainen vakanssi täytettiin edellisen museoavustajan eläköityessä uudelleen.

Arkisto-, taide- ja valokuvakokoelmissa tehtiin huoltotoimenpiteitä osana normaalia kokoelmatyötä. Paperikonservoinnissa keskityttiin Merelle-näyttelyyn, tulevien ja purettujen näyttelyiden aineistojen konservointiin ja huoltotoimenpiteisiin sekä lisäksi Ruiskumestartalon piharakennuksen näyttelytilan uudelleenjärjestelyn suunnitteluun. Paperikonservointitilan ja -laitteiden uudelleenjärjestely jatkui. Paperikonservoinnin työskentelymahdollisuudet paranivat huomattavasti, kun työtiloihin hankittiin imupöytä. Negatiiviarkiston säilytysolosuhteisiin saatiin huomattava parannus, kun tilaan asennettiin lämpötilan ja kosteusolosuhteiden kontrollilaitteisto.

Arkeologisia tallenteita huollettiin 727 kappaletta.

3.8 Kuvalaitos

Kuvalaitos tuottaa digitaaliset kuvatiedostot ja valmistaa kuvasuurennot museon kokoelmatietokantoihin, arkistoihin, näyttelyihin, julkaisuihin, tiedotukseen ja markkinointiin ja kuva-arkiston asiakkaille. Kertomusvuonna kuvalaitoksella otettiin tuotantokäyttöön edellisen vuoden lopulla hankittu leveä kuvatulostin, jolla pystytään tulostamaan suurikokoisia kuvia. Uuden tulostimen ansiosta on myös kuva-arkiston asiakkaille voitu tarjota tilattavaksi uusia kuvakokoja.

Digitoinnin menetelmien ja työtapojen tutkiminen ja kehittäminen ovat vakiintuneet osaksi Kuvalaitoksen tehtäviä. Vuoden aikana jatkettiin digitaalisen negatiivituotannon kehittämistä. Tulosten pohjalta tehtiin päätös, että jokaisesta digitoitavasta tallenteesta tuotetaan tiff-tiedoston lisäksi digitaalinen negatiivi, josta voidaan valmistaa tarvittavan kokoisia kuvatiedostoja. Digitaaliset negatiivit tallennetaan kokoelmatietokantoihin. Erityistä huomiota on kiinnitetty myös digitaalisten kuvien laadun parantamiseen. Laadun kehittämiseen liittyi myös digitaalisen valokuvauksen ohjeistuksen työstäminen ja käyttöönotto. Kuvalaitoksella on käynyt useita museo-, arkisto- ja valokuvausalan ammattilaisryhmiä tutustumassa siellä käytössä oleviin työmenetelmiin ja -tapoihin.

Kuvankäsittelijät ovat digitoineet vuoden mittaan 7846 kuvaa. Laajimmat ja työläimmät digitoitinkokonaisuudet ovat liittyneet Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella toteutettuihin museon vanhimman ja huonokuntoisen kuva-aineiston ja 1950–60 -luvun väridiojen digitoitiprojekteihin. Kuvatulosteita on tehty asiakkaille ja museon näyttelyihin 906 kpl. Pohjustus- ja laminointitöitä tehtiin 286.

4 NÄYTTELYTOIMINTA

4.1 Näyttelyt

Asfalttia ja auringonkukkia

14.10.2010–27.2.2011

Simo ja Eeva Ristan valokuvista koottu 1970-luvun Helsingistä ja sen asukkaiden elämästä kertova valtavan suosion saanut valokuvanäyttely jatkui Hakasalmen huvilassa helmikuun lopulle. Vuoden alussa näyttelyssä vieraili yli 26 000 kävijää, koko näyttelyn aikana kaikkiaan lähes 43 000 kävijää. Loppuhuipentumana järjestettiin näyttelyn päätyttyä näyttelyvedosten hyväntekeväisyyshuutokauppa. Rosoinen nostalgia kiinnosti noin 800 asiakasta. Kaikki 153 teosta menivät kaupaksi 219 euron keskihintaan. Kahdeksan teosta ylitti 400 euron rajan, ja suurin suosikki oli kuva Nymanin kaalimaasta nykyisen Itäkeskuksen paikalla, josta huudettiin 570 euroa. Koko huutokaupan tuotto, 32 000 euroa, luovutettiin lyhentämättömänä Vailla vakinaista asuntoa ry:lle.

Naisten huoneet

8.3.–28.8.2011

Sederholmin talossa avattiin Naisten päivänä 8.3. Naisten huoneet -näyttely, jossa esiteltiin Naisjärjestöjen keskusliiton ja sen yli kolmenkymmenen jäsenjärjestön satavuotista toimintaa. Kaupunginmuseo oli yhteistyökumppanina näyttelyn tuottamisessa. Näyttely oli avoinna Taiteiden yöhön asti ja NJKL:n jäsenjärjestöt tarjosivat runsaasti oheistapahtumia koko sen keston ajan. Näyttelyyn tutustui yhteensä yli 16 000 kävijää.

Merelle – 150 vuotta purjehdusta Helsingissä

27.5.2011–8.1.2012

Helsingiläisten purjehdusharrastuksesta kertova näyttely avautui Hakasalmen huvilassa toukokuun lopulla. Näyttely juhlisti Helsingin vanhimman pursiseuran, Nyländska Jaktklubbenin 150-vuotista taivalta ja toi esille seuran kokoelmista suurelle yleisölle tuntematonta esineistöä kuten kuuluisien kilpaveneiden linjakkaita puolimalleja ja venepiirustuksia sekä upeita palkintopokaaleja, joukossa mm. maailman toiseksi vanhin purjehduskilpailupalkinto, Sinebrychoffin pokaali. Uudet videoklipit ja digitoidut vanhat purjehdusfilmit toivat näyttelyyn aavistuksen purjeiden lepatuksesta ja vauhdin hurmasta. Helsingin merellistä menneisyyttä ja huvipurjehduksen taustaa valotettiin museon omista kokoelmista peräisin olevien pienoismallien, navigointivälineiden, merikorttien, valokuvien ja taideteosten avulla. Menneen ohella katsottiin myös nykypäivään ja veneilijöitä sekä maakrapuja yhdistävään huoleen Itämeren saastumisesta. Ensimmäistä kertaa museon historiassa näyttelyyn tuotiin eläviä olentoja, kun rakennettiin kolme Itämeren vedenalaista luontoa esittelevää akvaariota. NJK:n ja muiden pursiseurojen lisäksi yhteistyökumppaneina olivat myös Ilmatieteen laitos ja John Nurmisen säätiö.

Syyskaudella järjestettiin näyttelyn teemoihin liittyvä luentosarja.

Kuvapolut

15.5.2011-

Sofian päivänä avattu Kuvapolut -näyttely on uudenlainen valokuvanäyttely, joka kuljettaa katsojansa läpi muuttuvan helsinkiläisen katumaiseman. Kaupunginmuseon historialliset valokuvat kertovat kaupungista ja kaupunkilaisista juuri siellä missä kuvat oli alun perin otettu. Yhteistyössä Helsingin Energian ja Helen Sähköverkko Oy:n kanssa toteutetussa näyttelyssä arkisiin sähkökaappeihin kiinnitetyt kuvat muodostavat polun kuuden erilaisen kaupunginosan historiaan. Kuvapoluille pääsee tutustumaan Katajanokalla, Töölössä Runeberginkadulla, Länsi-Pasilassa, Malmilla, Helsinginkadulla Kalliossa sekä läntisessä Herttoniemiessä. Polkujen kuvat ovat paikallaan niin kauan kuin ne pysyvät ehjinä ja siisteinä. Näyttelyyn liittyy myös kolmikielinen nettisivusto, jossa esitellään paitsi näyttelyn kuvat ja reitit, myös mukana olevien alueiden historiaan. Uutuutena näyttelyssä kokeillaan myös 2D-viivakoodeja, joiden avulla mobiililaitteilla saa kätevästi kadulla lisätietoa alueesta ja näyttelystä.

Signe Branderin valokuvia Pietarissa

6.10.–2.11.2011

Helsingin kaupunki esittäytyi lokakuussa Pietarissa Helsinki-päivien merkeissä. Päivien näyttelytarjontaan kuului kaupunginmuseon tuottama Signe Branderin valokuvien näyttely, joka oli koostettu aikaisempien Brander-näyttelyiden vedoksista. Näyttely toi pietarilaisten nähtäväksi 1800-luvun alussa pääkaupungiksi rakennetun Helsingin nopean muutoksen ja pääkaupunkilaisten arkea ja juhlaa 1900-luvun alussa. Kuvia oli esillä kuukauden ajan 57 kpl Pietari-Paavalin linnoituksen Kommendantin talossa. Signe Branderin kuvien kanssa samoissa näyttelysaleissa esittäytyi lahtelainen muotoilijoiden ja hienopuuseppien Woodism -ryhmä kaadetuista piha- ja puistopuista suunnittelemillaan ja valmistamillaan huonekaluilla.

Signe Branderin panoraamat

Sofiankadun aulatiloissa oli näytteillä elo-syyskuussa 32 Signe Branderin valokuvista koottua panoraamaa. Suositussa kuvanäyttelyssä saattoi aikamatkailla mm. rakentuvan Eiran kallioilla, Pasilassa, Kauppatorilla, Kinaporissa ja Töölön huvila-alueilla. Kuvat oli varustettu 2D-viivakoodilla, joka linkittyi Signe Branderin panoraamat -mobiilisivustolle.

Enteitä ja ennustuksia Koiramäen tapaan

1.10.2011 – 29.1.2012

Lokakuussa Sederholmin talon valtasivat Mauri Kunnaksen suositut Koiramäki-hahmot. Lastennäyttely tutustutti kävijät entisajan töihin, tapoihin ja uskomuksiin. Turun maakuntamuseon tuottama näyttely koostui kuvakankaista, näyttelyrekvisiitasta ja Kuralan Kylämäen opetuskokoelmaan kuuluvasta esineistöstä. Kaupunginmuseo täydensi näyttelyä uusilla kuvakankailla ja museon kokoelmiin kuuluvalla esineistöllä ja rekvisiitalla.

Kaupunginmuseo

Horisontissa Helsinki 28.8.2011 saakka
Signe Branderin panoraamat

Hakasalmen huvila

Asfalttia ja auringonkukkia 14.10.2010–27.2.2011
Merelle – 150 vuotta purjehdusta Helsingissä 27.5.2011 - 8.1.2012

Sederholmin talo

Yö 9.1.2011 saakka
Naisten huoneet 8.3.–28.8.2011
Enteitä ja ennustuksia Koiramäen tapaan 1.10.2011 - 29.1.2012

Ruiskumestarin talo

Pikkuporvariskoti 1860-luvun Helsingissä

Raitioliikennemuseo

Vuosisadan ratikkamatka

Tuomarinkylän museo

Tyylikästä

Työväenasuntomuseo

Työläiskoteja 1910-luvulta 1980-luvulle

4.2 Näyttelykävijät

Helsingin kaupunginmuseossa kävi vuoden 2011 aikana 163 835 kävijää. Kävijämäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna 20 % aukiolotuntien vähennyttyä toimipisteverkon supistumisen ja näyttelyiden vaihdon vuoksi. Museoissa kävi vuoden 2011 aikana 17,58 kävijää/aukiolotunti (2010: 15,94).

Sofiankatu 4:n, Hakasalmen huvilan, Sederholmin talon ja Ratikkamuseon kävijämäärät 35 000 kävijän kahta puolta olivat lähellä toisiaan ja pienet osan vuodesta avoinna olleet Ruiskumestarin talo ja Työväenasuntomuseo kasvattivat hieman kävijämääräänsä edelliseen vuoteen verrattuna.

Kävijämäärät museoittain:

	2007	2008	2009	2010	2011
Sofiankatu 4	15763	46667	47942	43967	37222
Hakasalmen huvila	9473	12883	34454	57462	38231
Sederholmin talo	22025	33270	27980	34413	33753
Koulumuseo	4309	5431	5023	4528	
Voimalamuseo	2609	3559	7019	5287	
Työväenasuntomuseo	sulj.	sulj.	5682	3673	4504
Ruiskumestarin talo	2814	4858	5528	4529	5287
Tuomarinkylän museot	9931	19843	18854	18781	8349
Ratikkamuseo	5741	12551	18869	32194	36489
YHTEENSÄ	72665	139062	171351	204834	163835

5 YLEISÖPALVELUT

5.1 Museoiden aukioloajat

Helsingin kaupunginmuseo, Sofiankatu 4, oli avoinna (28.8.2011 saakka) arkisin ma–pe klo 9 – 17, to klo 9 – 19 ja viikonloppuisin klo 11 – 17. Muiden museoiden aukioloaika oli keski-

viikosta sunnuntaihin klo 11 – 17, Sederholmin talo ja Hakasalmen huvila olivat lisäksi torstaisin avoinna klo 19:ään. Ympäri vuoden avoimia museoita olivat päärakennus Sofiankatu 4, Hakasalmen huvila, Sederholmin talo, Tuomarinkylän kartano ja Ratikkamuseo.

Ruiskumestarin talo avattiin kesäksi ja joulukaudeksi (avoinna 2.-9.1., 8.6. – 11.9 ja 2.11. – 31.12.2011). Työväenasuntomuseo oli avoinna koko kesän (4.5. – 25.9).

Museon sitova toiminnallinen tavoite oli 8 800 aukiolotuntia. Tavoite ylitettiin: aukiolotuntien määrä oli 9 320 (2010: 12 852).

5.2 Museo oppimisympäristönä

Helsingin kaupunginmuseon opetuspalvelut on tarkoitettu kaikenikäisille kohderyhmille: päiväkodeille, kouluille ja muille oppilaitoksille, erilaisille järjestöille ja yhdistyksille. Lisäksi museopedagogia tukee osaltaan uussuomalaisen juurtumisessa uuteen kotimaahansa. Myös ikääntyvien hyvinvoinnin edistäminen on kuulunut toimintaan.

Kaupunginmuseon opetustiimi koostuu viidestä museolehtorista ja kahdesta työpajaohjaajasta. Opetuspalvelut koostuvat näyttelyopastuksista, luennoista, esitelmistä, tietopalveluista, kursseista, kerhoista, työpajoista sekä opiskelijoiden ja harjoittelijoiden ohjauksesta.

Museolehtorit ovat ottaneet osaa julkaisutoimintaan erilaisten artikkeleiden kirjoitus-, toimitus- ja käännöstöiden muodossa. Lisäksi opetustiimiä ovat työllistäneet eri näyttelyiden suunnittelu- ja oheisohjelmatyöryhmät sekä muut työryhmät, esimerkiksi yhteistyössä kaupungin muiden virastojen kanssa Lähiöprojekti 2012–2015:n Sivistystyöryhmä ja Kulttuuri-keskuksen vetämä Kulttuuria kouluille -työryhmä.

Kertomusvuonna opetuspalveluita tuotettiin yhteensä 1 291 tuntia (edellisvuonna 1 537) ja opastettuja ryhmäkävijöitä oli 9 187 (edellisvuonna 13 976).

Teemaopastukset ja työpajat lapsille ja nuorille

Tieteiden päivien ohjelmaan osallistuttiin järjestämällä koululaisille Tiederatikka-ajelu Ratikkamuseoon, jossa oli teemaopastus Vuosisadan ratikkamatka. Tiederatikka toteutettiin yhteistyössä useiden kaupungin virastojen, Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen sekä Heureka ja Luonnontieteellisen museon kanssa. Vuosisadan ratikkamatka -teemaopastus uusittiin kaupunginmuseon opetusryhmän voimin marraskuussa.

Tammi-helmikuussa järjestettiin Asfalttia ja auringonkukkia -näyttelyssä Marjatan matkassa -teemaopastuksia esikouluikäisille. Maaliskuussa avatussa Naisten huoneet -näyttelyssä järjestettiin Naisten kaupunki -teemaopastuksia yläaste- ja lukioikäisille. Opastuksella perehdyttiin naisten aseman kehittymisen eri puoliin sadan vuoden aikana. Huhtikuussa ja touku-kuussa järjestettiin Engelin jalanjäljissä -teemaopastuksia peruskoulun yläluokille ja lukioille Senaatintorin ympäristössä suomeksi ja ruotsiksi.

Arbiksen Ett hus kommer lastat -tapahtumassa 5.5. museo veti merihenkistä työpajaa, jossa kerrottiin merirosvotarinoita, harjoiteltiin solmuja ja merimerkkejä, piirrettiin laivoja ja koristauduttiin tatuoinneilla.

Toukokuussa järjestettiin Herttoniemen kartanolla När Bergbom köpte en lokomobil - herrgårdsliv i förvandling -aikamatkoja ruotsinkielisten koulujen ja kielikylpykoulujen neljäs-luokkalaisille. Dramatisoiduilla kierroksilla käsiteltiin kartanokulttuurin murrosta 1880-luvulla.

Opetusryhmä järjesti 9–12 -vuotiaille kohdennetun kesäkurssin Merelle -näyttelyn teemaan liittyen. Kurssilaiset perehtyivät merellä tarvittaviin taitoihin, opiskelivat solmuja, merimerkkejä, meriturvallisuutta ja tutkivat säitä. Yksi kurssipäivä vietettiin vesillä Nyländska Jaktklubbenin vieraana ja purjehdittiin Koivusaaresta Haukilahteen ja takaisin.

Päiväkodit ja lapsiperheet pääsivät touko-kesäkuussa Päivä maalla (En dag på landet) -aikamatkalle Knusbackan maatilalle. Aikamatkalaiset osallistuivat talon töihin ja vapaa-aikaan

Työväenasuntomuseossa järjestettiin syyskuussa Elämää Kirstinkujalla -teemaopastuksia esikouluikäisille ja alakouluille sekä Pitkäsillan takana -teemaopastuksia peruskoulun yläluokille, lukioille ja muille oppilaitoksille suomeksi ja ruotsiksi.

Suuren suosion saavuttanut Enteet ja ennustukset Koiramäen tapaan -näyttely Sederholmin talossa avattiin 30.9. Näyttelyssä järjestettiin teemaopastuksia päiväkotijä ja alakouluikäisille lapsille, sekä oheisohjelmaa mm. Lampaasta villaksi -koko perheen tapahtuma, jossa oli mahdollisuus kokeilla karstaamista ja villan käsittelyä.

Ohjelmaa aikuisille ja koko perheelle

Museon eri toimipisteissä järjestettiin teemoittain erilaisia muistelutilaisuuksia ja ”ompeluseuroja” aikuiskohderyhmille. Sederholmin talossa neulottiin talviasusteita ja muisteltiin sään ennustamista, kummituksia sekä entisajan joulua. Hakasalmen huvilan Merelle -näyttelyssä muisteltiin Helsingin rantoja, saaria ja veneilyä kolmena syyskeskiviikkona.

Kuvamuisteluja järjestettiin kolme: Lumen tuoksu Hakasalmessa, Muistojen paikat/Vallila ja Pihlajamäki -muistelut Kuva-arkistossa. Alzheimer-yhdistyksen ryhmät kokoontuivat vuoden aikana yhdeksän kertaa.

Muistojen matkalaukku on työpajaohjaajien kehittämä työkalu ikäihmisten viriketoimintaan. Kiertävä laukku sisältää erilaisia esineitä, joiden parissa voi viettää muistelutuokioita eli ”muistiaisia”. Matkalaukkumuisteluja pidettiin 11 vanhustenkeskuksessa eri puolilla Helsinkiä ja Espoossa. Lisäksi toukokuussa järjestettiin vanhustyön ammattilaisille omat muistiaiset, jossa esiteltiin kaupunginmuseon vanhushpalveluita. Tapahtumaan osallistui yhteensä 58 henkilöä.

Työväenasuntomuseolla järjestettiin 10.6. suurelle yleisölle Puutarhajuhlat -tapahtuma, jossa

perinnekukkapenkin valmistuksen kunniaksi annettiin tietoisuuksia perinnekasveista.

Sibelius-Akatemian oppilaskonsertit järjestettiin Tuomarinkylän museossa 6.3., 17.4. ja 9.10.. Oppilaskonsertteja kävi kuuntelemassa toistasataa henkilöä.

3.9.2011 järjestettiin arkeologin johdolla opastettu historiallinen pyöräretki, jolla tutustuttiin Viaporin linnoituksen rakentajan, kreivi Augustin Ehrensvärdin ja muiden linnoitusupseerien vaiheisiin Itä-Helsingissä. Retkellä pyöräiltiin Kulosaareissa, Herttoniemessä, Tammisalossa ja Laajasalossa. Matkaa kertyi noin 15 km.

Hakasalmen huvilan Merelle -näyttelyssä järjestettiin 15.9. Meriseikkailu kaikenikäisille merikarhuille -tapahtuma, jossa harjoiteltiin monia purjehtimiseen liittyviä asioita: säähavaintojen tekemistä, solmujen sitomista ja merimerkkien tuntemusta. Itämerivisassa tunnistettiin akvaarioiden asukkaita ja askarrettiin kaloja. Purjehdustaidot oli mahdollista testata näyttelyssä olleella purjehdussimulaattorilla.

Herttoniemen kartanolla järjestettiin 17.12. Julstigen/Joulupolku -tapahtuma. Ohjelmassa oli maatilan ja kartanon jouluun tutustumista, Lucia-neidon vierailu, tonttukoulu, piirileikkejä, satutyöpaja, ponijalua, joulumarkkinat sekä kartanon isännän joulutervehdys. Herttoniemen kartanoprojektit toteutettiin Kulttuurikeskuksen, Drama och Teater r.f.:n, Svenska Odlingens Vänner r.f.:n ja kaupunginmuseon yhteistyönä.

Muuta ohjelmaa, teemaopastuksia ja työpajoja

- Spöket på herrgården, Domarby gård
- Kartanossa kummittelee -teemaopastukset Tuomarinkylän kartanomuseossa
- Laskiaisiloa -tapahtuma. Tuomarinkylän kartanomuseossa
- Kippari jalkapallissa -teemaopastuksia Horisontissa Helsingissä -näyttelyssä
- Vanhanajan lauluja ja leikkejä Tuomarinkylän kartanomuseossa
- Asfalt och solrosor, Villa Hagasund
- Skepparen i fotstocken, Sofiegatan 4
- Kvinnornas stad, Sederholmska huset
- Arkeologian työpajat Sofiankatu 4
- Rövkrok och andra lekar från förr, Domarby gård
- Kartanon lapsia Tuomarinkylän kartanomuseossa
- Kristallikruunujen loisteessa, Tuomarinkylän kartanomuseossa
- Till havs, Villa Hagasund
- Den försvunna resväskan, Spåramuseet
- På sprutmästarens tid, Sprutmästarens gård
- Elämää 1800-luvun Helsingissä, Ruiskumestarin talo
- Omen och spådomar på Jyckeberga vis, Sederholmska huset
- Gammaldags jul, Sprutmästarens gård
- Pikku Martan tarinoita Ruiskumestarin talossa
- Vanhan ajan jouluopastuksissa 84 päiväkotijoulu- ja koululaisryhmää Ruiskumestarin talossa

5.3 Elokuvat

Kaupunginmuseo esitti päivittäin Kino Engelin salissa 2 Helsingin historiaan liittyviä elokuvia ja dokumentteja. Yksittäisten kävijöiden lisäksi monet päiväkodit, koululuokat, opiskelijaryhmät ja maahanmuuttajat tutustuivat Helsingin historiaan elokuvien avulla. Elokuvakävijöitä oli yli 5 000 ja ohjelmisto karttui 6 filmillä.

5.4 Museokauppa

Museokaupan asiakasmäärä oli kertomusvuonna 39 625 (2010: 43 890). Sofiankadun katu-työ, Sofiankatu 4:n näyttelyn päättymisen 28.8 ja loppuvuodesta alkanut kattoremontti rakennustelineineen vähensivät vuoden 2011 aikana kadun läpikulkuliikennettä ja museokaupan näkyvyyttä.

Museokauppa on vakiinnuttanut asemansa Helsinki-aiheisen kirjallisuuden ja lahjatavaroiden myyntipisteenä. Museon omien julkaisujen lisäksi tarjolla on muun muassa Helsingin kaupunginosayhdistysten ja kaupungin virastojen julkaisuja. Helsingin kaupunginmuseon ystävät ry tukee kaupan toimintaa tuottamalla museon kokoelmiin pohjautuvia myyntituotteita kuten postikortteja. Kaupunginmuseon julkaisuja ja muita tuotteita myydään myös museon muissa toimipisteissä. Museokaupan myyntituotto oli 72 920 € (2010: 93 518 €) ja kaikkien toimipisteiden yhteenlaskettu myyntituotto 129 439 € (2010: 219 833 €). Kaupunginmuseon julkaisuja myy lisäksi Akateeminen kirjakauppa. Museon kaikki myyntituotot olivat yhteensä 247 000 €.

5.6 Kuvakokoelmapalvelut

Kuva-arkisto on ollut yleisölle avoinna 410 tuntia (2010: 465) asiakaspäivinä, maanantaisin ja torstaisin. Museon yhteistyöprojekteissa olevia ja kauempaa matkustavia sekä turisteja on palveltu myös muina päivinä sopimuksen ja tilanteen mukaan. Sähköpostitse ja puhelimitse on palveltu asiakkaita kaikkina arkipäivinä. Kertomusvuonna on kuva-arkistossa asioinut 3316 asiakasta (2010: 3035). Kuvia on toimitettu 5115 kpl (2010: 4570). Käyttömaksuja on peritty 55 kuvasta, kuvaussopimuksia on tehty 14 kpl. Kuvia on käytetty taloyhtiöiden, yritysten ja yhdistysten historiikkeihin, televisiodokumentteihin, näyttelyihin, internet-sivuille, opinäytteisiin ja opetustarkoituksiin sekä kaupalliseen mainontaan. Kuluneen vuoden kuvatilausten suosikiksi nousivat selvästi Kuvapolut -sähkökaappinäyttelyn kuvat. Signe Branderin ja Asfalttia ja auringonkukkia valokuvanäyttelyiden kuvat ovat edelleen kuvatilausten kestoposukkeja. Uutta on ollut suurikokoisten kuvatulosteiden tilaaminen.

Kuva-arkiston toimintaan ja kokoelmien hallintaan on käynyt tutustumassa opiskelijaryhmiä Helsingin yliopistosta, Aalto yliopiston Taideteollisesta korkeakoulusta ja muista oppilaitoksista, Kameraseura ja Kallion lukion oppilaita Stadi-kurssin yhteydessä.

6 JULKAISUTOIMINTA

6.1 Painetut julkaisut

Melkoinen museoretki

Kaupunginmuseo julkaisi juhluvuotensa kunniaksi kuvakirjan Melkoinen museoretki (Vilket museibesök). Christel Rönnsin kuvittama kirja kertoo Oton ja Emman museovierailusta, joka yllättäen tempaa heidät seikkailuun museon uumenissa. Kirjassa kurkistetaan museon kulis-sien taakse ja nähdään miten näyttelyt syntyvät ja miten monenlaista väkeä museossa työ-s-kentelee.

Made in Helsinki. Helsinkiläisen työn helmiä kolmelta vuosisadalta.

Kirja kertoo helsinkiläisestä esinemaailmasta ja sen tekijöistä 1700-luvulta 1900-luvun lopul-le. Kirjan taustalla on monivuotinen esinetutkimushanke, jonka kautta on saatu paljon uutta tietoa kokoelmien esineistöstä ja kehitetty kokoelmavalokuvausta. Kirja on kesäkuussa 2012 avattavan näyttelyn näyttelyjulkaisu. Se on myös osa World Design Capital -juhlavuotta, ja tarjoaa osaltaan oman, kulttuurihistoriallisen näkökulman muotoilun monimuotoiseen käsit-teeseen.

Seinäkalenteri 2012

Seinäkalenterin teemaksi valittiin Helsingin kadonneet elokuvateatterit. Kalenterilla ennakoitiin helmikuussa 2012 avautuvaa Enemmän funkista, Reino. Designia ja arkkitehtuuria Hel-sinki-elokuvissa näyttelyä. Teema osoittautui niin suosituksi, että kalenteri myytiin loppuun jo ennen joulua. Vuoden lopussa kalenterista tilattiin lisäpainos.

Sofia-lehti

Museon asiakaslehti Sofia ilmestyi kaksi kertaa. Uusien näyttelyiden lisäksi lehdessä esitel-tiin laidasta laitaan museotyön moninaisuutta.

6.2 Verkkotuotanto

Signe Branderin panoraamat

Jo aiemmin avattuun verkkonäyttelyyn ei kertomusvuonna valmistunut uusia panoraama-koosteita. Sen sijaan verkkonäyttelystä tehtiin mobiiliversio, johon liitettiin yhdeksän uutta panoraamakokonaisuutta. Maaliskuussa julkaistu mobiiliverkkonäyttely on museon ensim-mäinen. Mobiiliversiossa voi katsella uusia panoraamanäkymiä mm. Kaisaniemen puistosta, Kaisaniemen joutsenlammesta, Munkkisaaresta, Ruoholahdesta ja Hämeentieltä.

Kuvapolut

Kuvapolut -sähkökaappinäyttelyyn liittyy myös kolmikielinen nettisivusto, jossa esitellään paitsi näyttelyn kuvat ja reitit, myös mukana olevien alueiden historiaa. Uutuutena näyttelys-

sä kokeillaan myös QR-koodeja, joiden avulla mobiililaitteilla saa kätevästi kadulla lisätietoa alueesta ja näyttelystä.

Porrashuoneita 1920-30-luvuilta

Helsingin 1920- ja 1930- lukujen asuinkerrostalojen porrashuoneinventoinnin korkeimmalle arvotetut (1+ ja 1-kohteet) julkaistiin netissä. Nettijulkaisu sai runsaasti huomiota ja myönteistä palautetta.

Explore Poverty

Vuoden lopulla valmistui monivuotinen kansainvälinen neljän museon yhteisprojekti, Explore Poverty -verkkonäyttely, jossa luodataan köyhyyden ilmenemismuotoja 1800-luvulta nykypäivään Suomessa, Saksassa, Luxemburgissa sekä Yhdysvalloissa.

Helsingin keskiaikaisten ja uuden ajan kyläpaikkojen inventointi

Kaupunginmuseon Museovirastolta tilaama Helsingin keskiaikaisten ja uuden ajan kyläpaikkojen maastoinventoinnin vuoden lopulla valmistunut raportti julkaistiin museon verkkosivulla.

7 KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMINEN JA RAKENNUSSUOJELU

Rakennussuojelun ja kulttuuriympäristön asiantuntijapalvelut ovat kulttuuriympäristöyksikön keskeisiä toimintoja Helsingissä ja maakuntamuseon toimialueella. Rakennussuojelutyötä tehdään vuorovaikutteisesti yhteistyössä muiden asiantuntijaorganisaatioiden kanssa. Korjaushankkeet ja asemakaavojen valmisteluun osallistuminen ovat yksikön perustyötä, jossa museon rakennustutkijat ja -konservattori sekä arkeologi ovat mukana määrittämässä suojelutavoitteita ja valvomassa tavoitteiden toteutumista. Asiantuntijatoiminnan osana yksikkö antaa puhelin- ja verkkoasiakkaille kulttuuriympäristöä, rakennuksia ja historiaa koskevaa tietopalvelua sekä korjausneuvontaa ja välittää alan taitajien yhteystietoja.

Museoviraston kanssa solmitun yhteistyösopimuksen solmimisen jälkeen (2008) kaupunginmuseo on antanut maankäytön suunnitteluun liittyvät viranomaislausunnot rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi Helsingissä myös muinaisjäännösten osalta. Arkeologin työkentän ja maankäytön suunnittelun yhteistyö on vakiintunut alkukankeuksien jälkeen.

Kaupunginmuseo osallistuu sellaiseen maankäytön suunnitteluun, johon liittyy kulttuurihistoriallisia arvoja. Lukuisiin kaavoituksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmiin on vastattu antamalla lausunto, muistio tai suullinen kommentti. Kulttuuriympäristöyksikössä laadittiin kaikkiaan 460 kulttuuriympäristöön ja rakennussuojeluun liittyvää lausuntoa ja muistiota. Niistä varsinaisia asiantuntijalausuntoja oli 130 kappaletta ja muistioita ja selvityksiä 330 kappaletta. Kokonaismäärästä 53 lausuntoa koski Helsingissä kaavoitusta ja siihen liittyviä suojelutavoitteita, ja niistä 11 oli yksikön johtokunnalle valmistelemia asemakaavaehdotuksia koskevia lausuntoja. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ympäristöjen ja rakennusten muutos- tai purkuluvista annettiin 35 lausuntoa ja lisäksi Uudenmaan liikenne- ja ympäristökeskukselle

(ELY-keskukselle) 4 lausuntoa poikkeamishakemuksista ja ympäristövaikutusten arvioinnista.

Maakuntamuseon toiminta-alueelta annettiin kunnille ja ELY-keskukselle kaikkiaan 35 lausuntoa, joista 24 kaavoitukseen ja 8 rakennus- tai purkulupiin sekä 3 ympäristövaikutusten arviointiin liittyvää lausuntoa.

Vuonna 2011 tuli ELY-keskuksesta maakuntamuseon toimialueelta lausunnolle yhteensä 55 rakennusperinnön korjausavustushakemusta, joista avustusta myönnettiin 22:lle kohteelle. Museovirastosta oli lausunnolla 37 avustuskohdetta, joista 17:lle myönnettiin avustusta. Helsingin kaupunginmuseo toimii valvojana kohteissa, jotka saivat entistämisavustuksen.

Kertomusvuonna yksikössä oli vakinaisen seitsemän työntekijän lisäksi määräaikaisina projektityöntekijöinä rakennuskonservaattori ja arkeologi.

7.1 Helsinki

Vuoden aikana museo antoi lausuntoja kaupunkisuunnitteluvirastolle useista tärkeistä maankäyttöä koskevista suunnitelmista. Lisäksi kaupunginmuseo kommentoi useita kaavamuuoksia kaupunkisuunnitteluvirastolle ja antoi asiantuntija-apua niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin arkeologian alueelta. Kulttuuriympäristöyksikön henkilökunta on osallistunut lukuisiin kaupungin kiinteistöjen ja yksityisten rakennusten peruskorjauksen ja rakennussuojelun ohjauksymyksiin.

Kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista tehdään ympäristöhistoriallinen ja/tai rakennushistoriaselvitys asemakaavoituksen, peruskorjauksen tai restauroinnin lähtötiedoiksi. Kulttuuriympäristöyksikön edustajat olivat mukana useassa ympäristöhistoriallisen selvityksen ohjausryhmässä, joista voidaan mainita mm. Tuomarinkylän kartanon alue, Lauttasaaren kartano, Kivelän ja Marian sairaala-alueet, Pohjois-Haagan rakennettu kulttuuriympäristö sekä HKR:n arvoympäristöt –jatkotyö. Lisäksi useasta arvokohdesta valmistui rakennushistoriaselvitys, esimerkkeinä Käärmetalo ja Ajurien talli.

Tuomarinkylän kartanoalueen asemakaavan muutokseen liittyvä viranomaistyö jatkui. Yksikön tutkijat osallistuivat Sipoon liitosalueen, Östersundomin maankäytön suunnittelun viranomaisyhteistyöhön. Museo lausui myös Helsingin, Sipoon ja Vantaan yhteisestä Östersundomin yleiskaavaluonnoksesta.

Telakkarannan asemakaavaluonnos valmistui. Museo on ollut mukana laatimassa suojelutavoitteita alueen teollisuushistoriallisesti arvokkaista rakennuksista ja rakennushistoriallisen selvityksen ohjausryhmässä. Alueelle tulee paljon uutta rakentamista, suojeltujen rakennusten ja uudisrakentamisen yhteensovittaminen on jatkosuunnittelussa erityisen tärkeää. Kulttuuriympäristöyksikkö lausui myös Punavuorella sijaitsevan suojellun teollisuustalon ns. Merikorttelin eli Kaapelitalon asemakaavan muutosluonnoksesta. Museo ei puoltanut korkeaa uudisrakentamista korttelin keskelle.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa ryhdyttiin muuttamaan Kalasataman keskuksen kolme vuotta vanhaa asemakaavaa. Uudella asemakaavalla halutaan mahdollistaa korkeimmillaan 33-kerroksisten tornitalojen rakentaminen. Museo otti lausunnoissaan erittäin kriittisen kannan pilvenpiirtäjäsuunnitelmaan.

Sisätilojen suojelu on ollut ajankohtaista kuluneena vuonna. Kauppakeskus Forumin asemakaavan muutos oli esillä kuluneena vuonna. Museo esitti 1980-luvulla rakennetun kauppakeskuksen keskeisille sisätiloille suojelua. Museon johtokunta ei puoltanut Kruununhaan porrashuoneita koskeva asemakaavamuutosta, jossa hissien rakentaminen arvokkaisiin porrashuoneisiin sallittaisiin, mikäli se teknisesti olisi mahdollista.

Pisara-radan ympäristövaikutusten selvitystä arvioitiin kulttuuriympäristön näkökulmasta. Pisara-rata tulee vaikuttamaan Helsingin kaupunkikuvaan useilla uusilla maanpäällisillä rakenteilla. Muutokset tulee toteuttaa kaupunkiympäristö ja sen kulttuurihistoriallinen ja rakennustaiteellinen arvo huomioon ottaen.

Korjausrakentamisessa ja restauroinnissa keskeinen kohde on ollut Svenska teatern, jonka suojeltujen tilojen pintakäsittelyjen suunnittelussa ja kattomaalauksen restauroinnin ohjausryhmässä museon edustajat ovat olleet mukana asiantuntijaviranomaisina. Vuoden 2011 aikana on osallistuttu teatterissa yhteensä 45 suunnittelukokoukseen tai katselmukseen.

Ullakkohankkeita on ollut runsaasti, 32 suunnitelmaa on kommentoitu tai niistä on lausuttu vuonna 2011. Kaupunginmuseon edustaja osallistui kaupunkikuvaneuvottelukunnan työkentelyyn ullakkojen rakennuslupia käsiteltäessä.

Viime vuoden aikana annettiin lukuisia lausuntoja myös purkulupahakemuksiin. Näistä esimerkkinä oli Rauhakatu 13:n piharakennuksesta annettu lausunto. Purkulupaa haettiin vuonna 1897 valmistuneen asuintalon (Hård af Segerstad ja Bertel Jung) samaan aikaan valmistuneelle kiviselle piharakennukselle. Kaupunginmuseo vastusti talousrakennuksen purkua painottaen kohteen edustavuutta ja erityisesti Helsingin kaupunkirakentamisen vaihteellaisen historian arvoa ja merkitystä.

Tiedon jakaminen on kulttuuriympäristöyksikön perustehtäviä. Kulttuuriympäristöyksikön päällikkö on luennoinut rakennusperinnön vaalimisesta Helsingissä mm. Vuosaari-seuran tilaisuudessa, kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusvalvontaviraston sekä Uudenmaan liiton koulutustilaisuuksissa.

Helsingin kaupungin omistamat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

Kaupunginmuseo on ollut mukana Helsingin Vanhan kaupunginosan ns. Torikortteleihin kuuluvan Goviniuksen talon korjaushankkeessa. Alun perin 1815 valmistunut ja myöhemmin virastokäyttöön muutettu talo sijaitsee Pohjois-Esplanadilla.

Kulttuuriympäristöyksikössä on ohjattu ja valvottu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden koulujen kunnostusta. Yhteensä 20 koulussa on osallistuttu katselmuksiin, lausuttu suunnitelmista tai neuvoteltu. Näistä 17 on kuulunut korkeimpaan arvotettuun 1+ ja 1 -luokkaan esimerkkeinä

Svenska normallyceum, Meilahden ala-aste vuodelta 1951 ja Porolahden peruskoulu.

Suvilahden alueen yleissuunnitelma on valmistunut kuluneena vuonna. Samaan aikaan tiili-kaasukellon haitta-ainetutkimuksia ja kunnostussuunnitelmia on edistetty. Teräskellon rakenteita on jouduttu purkamaan ja uuden käyttötarkoituksen suunnittelu on alkanut.

Museo on ollut mukana useissa suurissa hankkeissa mm. Korkeavuorenkadulla sijaitsevan vuonna 1891 valmistuneen Erottajan pelastusaseman ja Toukolassa sijaitsevan kaupungin omistama Bokvillan-nimisen huvilan peruskorjauksessa antikvaarisena asiantuntijana. Bokvillan muutettiin yksityisestä asuinkäytöstä alueen asukkaiden yhteiseen käyttöön. Vuonna 1874 valmistunut huvila on toiminut aikoinaan mm. Arabian tehtaanjohtajan asuintalona. Kustaa Vaasantiellä sijaitsevan Toukolakodin korjaushankkeessa uusittiin rakennuksen vesikatto, julkisivurappaukset ja kunnostettiin ikkunat. Rakennus on valmistunut 1928 yleiseksi saunaksi, jonka yläkerrassa oli yhteisiä tiloja. Myöhemmin kiinteistössä toimi mm. lastenpäiväkoti ja se on edelleen sosiaaliviraston käytössä.

Kaupunginmuseo on ollut mukana kuluvana vuotena mm. Laajasalossa sijaitsevaan Aino Ackten huvilan kunnostussuunnitelman laatimisessa. Kauppaneuvos Henrik Borgström rakennutti vuonna 1877 huvilan, joka oli mm. yli 40 vuotta maailmankuulun sopraanomme Aino Acktén kesäasuntona.

Museon edustaja on ollut mukana Sähkötaloon arkkitehti Alvar Aallon alkuperäisen henkilöstöravintolan tiloihin avattavan uuden julkisen ravintolan suunnitteluhankkeessa.

Peruskorjaushankkeiden lisäksi rakennuskonservaattori ja tutkijat ovat tehneet kohdekäyntejä ja palvelleet asiakkaita rakennussuojeluun ja vanhojen rakennusten korjaamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Työryhmät ja yhteistyö

Rakennustutkijat olivat jäseninä useissa työryhmissä, kuten Seurasaari-, Sisäilma ja suojellut rakennukset -työryhmässä, ullakkotyöryhmässä sekä Käärmetalon korjauksen työryhmässä.

Kaupunginmuseon edustaja on ollut asiantuntijajäsenenä Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston kaupunkikuvaneuvottelukunnassa ullakkorakentamisen osalla.

Kulttuuriympäristöyksikön yhteistyö kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusvalvontaviraston kanssa jatkui muun muassa yhteisin palaverien.

Kulttuuriympäristöyksikkö ja rakennusvalvontavirasto laativat yhteistyössä prosessikuvausten lausuntomenettelystä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ympäristöjen ja rakennusten lupamenettelyssä.

7.2 Maakunta

Keski-Uudenmaan maakuntamuseona kaupunginmuseo on antanut lausuntoja Tuusulan,

Järvenpään, Hyvinkään, Nurmijärven, Keravan ja Kauniaisten kaupungeille. Uudenmaanliiton maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arviointityö jatkui kuluneena vuotena. Järvenpäässä Lepolan maatalousnormaalikoulun alueen kaavoitustyöhön liittyen käynnistyi ympäristöhistoriallisen selvityksen laatiminen. Museo on mukana ohjausryhmässä. Se osallistui myös Hyvinkään keskustaajaman kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman päivitystyön ohjaamiseen.

Lisäksi kaupunginmuseon edustaja on ollut osallisena Nurmijärven Rajamäen (Altian) tehtaiden inventoinnin ohjaustyöryhmässä ja ansiokas rakennushistoriaselvitys (arkkitehtitoimisto Tapani Mustonen) valmistui vuoden 2011 aikana.

Kauniaisissa aloitettiin elokuussa palaneen Villa Gahmbergan (Klostret) ennallistustyöt, joissa kaupunginmuseo toimii antikvaarisena valvojana. Klostret kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen Gallträskin huvila-alueeseen.

8 ALUEELLINEN MUSEOTYÖ

Maakuntamuseona Helsingin kaupunginmuseo tukee ja kehittää museotoimintaa Keski-Uudenmaan yhdeksän kunnan alueella, jolla toimii lähes kuusikymmentä kulttuurihistoriallista museota. Useiden ammatillisesti hoidettujen museoiden lisäksi pieniä, vapaaehtoisvoimin hoidettuja erikois- ja paikallismuseoita on runsaasti. Alueellisen toiminnan painopisteitä määrittää Museoviraston kanssa neuvoteltu suunnitelma vuosille 2011–13.

Monipuolista neuvontaa tarjottiin museoille ja kokoelmia omistaville yrityksille ja yhteisöille. Maakuntamuseo oli asiantuntijana pysyvissä työryhmissä ja museoiden kehittämishankkeissa, kuten Näkövammaismuseon toimikunnassa. Alueelliselle museontyölle merkittävää oli Uudenmaan museoportaali -hankkeen käynnistyminen Uudenmaan liiton tuella. Hanke on maakunnan alueellisten kulttuuriperintöalan toimijoiden yhteishanke, jossa luodaan yhteinen Uudenmaan museoportaali. Kesän ja syksyn aikana maakuntamuseo kävi kuvaamassa paikallismuseoita portaalia varten. Otetut kuvat annetaan myös museoiden omaan käyttöön.

Museoviraston myöntämien harkinnanvaraisten avustusten turvin Näkövammaismuseolle siirrettiin Jyväskylästä näkövammaisten koulun laitospäiväkodin kokoelmat. Lastentarhamuseo Ebeneser kuvakokoelmien digitointi aloitettiin ja Pelastusarmeijan museolla jatkettiin tekstiilien konservointia. Harkinnanvaraista avustusta saivat myös Espoon automuseo sekä Vallilan siirtolapuutarhamuseo.

Muutoksia museokentässä tapahtui Kuurojen museon toiminnan loppuminen myötä. Kuurojen liitto päätti taloustilanteensa vuoksi luopua museotoiminnasta ja Kuurojen museo yhdistyi vuoden 2012 alusta Werstaaseen.

Ajankohtaisista asioista tiedotettiin uutiskirjeellä ja *Sofia*-lehdessä jatkui alueen museoita tunnetuksi tekevä palsta. Uudenmaan museopäivä järjestettiin marraskuussa Helsingissä teemalla museoiden hankkeita. Päivän aikana esiteltiin museoportaali -hanketta sekä Mu-

seoviraston Paikallismuseo -hanketta.

9 TUTKIMUS, INVENTOINNIT JA SELVITYKSET

9.1 Arkeologia

Vuoden 2011 aikana on tehty useita pitkäkestoisia valvonta- ja dokumentointi- sekä pieni-muotoisia kaivaustöitä vanhan keskustan alueella.

Vuoden alussa Senaatintorilla Aleksanterinkadun pohjoisen ajoradan kohdalla suoritettiin kaukojäähdytysputkikaivannon kaivamisen yhteydessä arkeologista valvontaa ja kaivausta. Unioninkadun ja Snellmaninkadun välisellä alueella on sijainnut kaksi katua, hautausmaa, asuinkortteli/päävartio ja kaupungin päätori, Suurtori, 1640-luvulta 1800-luvun alkuun.

Katualueilla ei ollut jäljellä vanhoja katurakenteita. Hautausmaan alueelta 80–100 cm pak-susta hautauskerroksesta tuli runsaasti hautauksia, mutta vainajat ja arkut olivat erittäin huo-nokuntoisia. Asuintontilta löytyi yhden rakennuksen kellari ja muita epämääräisiä kerrostumia ja rakenteita. Löydöt olivat melko vähäisiä. Kaivaukset kustansi Helsingin Energia.

Katariinankadun, yhden harvoista alkuperäisistä katulinjoista, kunnallistekniikan uudistami-sen yhteydessä suoritettiin kesällä valvontaa ja dokumentointia. Vanhoista katurakenteista ei tehty havaintoja, mutta 1800-luvun vanha kiviviemäri löytyi katualueelta uudempien viemä-reiden vierestä. Samoin Sofiankadun eteläpäässä ja Pohjois-Esplanadilla seurattiin kunnal-listekniikan uudistamista. Katariinankadun ja Pohjois-Esplanadin kulmassa sijaitsevan Go-viniuksen tontin sisäpihalta kaivettiin syksyllä esiin uudemman rakennuksen perustus. Sa-moin rakennuksen kellareissa tehtiin tarkastuksia ja koekuoppia.

Presidentin linnan korjaustöitä valvottiin kesällä ja syksyllä. Päärakennuksen osittain täyte-tyistä kellareista ei tullut esiin vanhoja kulttuurikerroksia. Etupihan alta kellarittoman raken-nuksen alla oli vanhoja kerroksia, mutta ei mitään rakenteita.

Ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoitteita dokumentoitiin Kaarelassa asemakaavo-i-tuksen takia keväällä.

Erilaisia maastokäyntejä ja pienempiä valvontatehtäviä ja kartoitustöitä eri kohteisiin oli run-saasti johtuen Museoviraston kanssa tehdystä yhteistyösopimuksesta. Helsingin arkeologi-sen kulttuuriperinnön vaaliminen toi runsaasti töitä lausuntojen ja muiden viranomaistöiden muodossa. Arkeologi avusti muita tutkijoita maankäytön suunnitteluun liittyvissä lausunnois-sa arkeologisten kohteiden osalta.

Vanhankaupungin arkeologisen puiston suunnittelu valmistui, mutta sen täysimittaista toteut-tamista siirrettiin. Alueella päätettiin toteuttaa pienimuotoinen opastuskyltitys eri virastojen yhteistyönä.

Kaupunginmuseon Sofiankadun näyttelyn purkuun osallistuttiin arkeologisen aineiston osal-ta. Purun yhteydessä huollettiin lukuisia esineitä.

Kaupunginmuseossa oli töissä vakituisesti yksi arkeologi. Vuoden aikana arkeologisissa tehtävissä oli lisäksi yksi tutkija pääosin Helsingin Energian kustantamana Aleksanterinkatu 2010 ja Senaatintori 2011 tutkimusten jälkitöissä sekä kaupunginmuseon kustantamana osallistuen maastotarkastuksiin, valvontoihin ja muuhun museotyöhön.

Kaupunginmuseon Museovirastolta tilaama Helsingin keskiaikaisten ja uuden ajan kyläpaikkojen maastoinventointi tehtiin syksyllä ja raportti valmistui vuoden lopussa. Raportti on nähtävissä museon verkkonäyttelyssä.

9.2 Rakennuskulttuurin tutkimus

Museo teetti konsulttityönä Arkkitehtitoimisto Schulman Oy:llä Helsingin 1920-30-luvun porrashuoneinventoinnin valituissa kohteissa Etu- ja Taka-Töölössä. Inventoinnin pohjalta tehtiin nettijulkaisu, joka julkaistiin lokakuussa. Se sisältää kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaimmat töölöläisporrashuoneet. Porrashuoneita esittelevän kirjan valmistelu käynnistyi.

9.3 Nykydokumentointi

Monikulttuurinen koulu

Helsingin ja Vantaan kaupunginmuseoiden sekä Helsingin yliopiston folkloristiikan ja kansatieteen oppiaineiden yhteinen ”Monikulttuurinen koulu” oli toimintavuoden laajin nykydokumentointihanke. Hankkeen johtajana oli kansatieteen tutkija, FT Pia Olsson ja dokumentoinnin tekivät kenttätöykurssin opiskelijat. Kaupunginmuseo vastaa helsinkiläiskoulun dokumentointiaineiston säilyttämisestä. Hanke toteutettiin osana valtakunnallisen tallennus- ja kokoelmayhteistyö TAKOn pooli 2:n Erilaisia Suomi-kuvia nykydokumentointia.

Koskelan pesula

Kulttuuriympäristöyksikkö ohjasi mielenkiintoisen nykydokumentointiprojektin, jonka aiheena oli 2011 lakkautettavan Koskelan pesulan toiminta. Vuonna 1959 valmistunut, aikanaan huippumoderni pesulalaitos kattilarakennuksineen valokuvattiin, työntekijöitä haastateltiin ja pesulan työprosessi dokumentoitiin. pesulan toiminnasta tallennettiin myös joitakin esineitä.

10 KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Museums and Difficult Heritage

Helsingin kaupunginmuseo isännöi 16.-18.6. kansainvälistä Museums and Difficult Heritage -konferenssia. Konferenssin 18 esitelmässä käsiteltiin haasteita, joita museoammattilaiset kohtaavat käsitellessään poliittisesti, yhteiskunnallisesti tai kulttuurisesti vaikeaksi koettua ja kiistanalaista kulttuuriperintöä. Esitelmien aiheet vaihtelivat Brasilian diktatuurin perinnöstä seksuaalisten vähemmistöjen historiaan ja romanikulttuuria käsittelevän näyttelyn kävijätut-

kimuksen esittelyyn. Kolmipäiväiseen konferenssiin osallistui 98 museoammattilaista 19 eri maasta. Konferenssipaikkana toimi Helsinki Congress Paasitorni. Konferenssin järjestämisestä vastasi ICOM:n arkeologisten ja historiallisten museoiden komitea ICMAH, historiallisten museoiden yhdistys IAMH ja Helsingin kaupunginmuseo. Organisointikomitea puheenjohtajana toimi tutkija Jari Harju, joka toimii ICMAH:in presidenttinä 2010-2013. Konferenssi sai tukea Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Explore Poverty

Joulukuussa julkaistiin köyhyyttä käsittelevä verkkonäyttely Explore Poverty. Verkkonäyttely nostaa esille köyhyyteen liittyviä ilmiötä ja antaa niille historiallista taustaa neljässä vauraassa länsimaassa. Helsingin osuudessa keskitytään toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan. Yhdeksässä helsinkiläisessä kertomuksessa käsitellään muun muassa ahdasta asumista, rikollisuutta ja leipäjonoja. Explore Poverty on neljän museon kansainvälinen yhteistyö, jossa Helsingin kaupunginmuseon lisäksi mukana ovat Musée d'Histoire de la Ville de Luxembourg, Minnesota Historical Society ja DASA Arbeitswelt Ausstellung Saksasta. Helsingin osuus on tehty yhteistyössä Helsingin yliopiston kansatieteen ja historian opiskelijoiden kanssa. Verkkonäyttely löytyy osoitteesta www.explore-poverty.org.

Réseau Art Nouveau Network

Museo on mukana EU:n rahoittamassa Réseau Art Nouveau Networkissa. Museon edustaja osallistui kesäkuussa Barcelonassa järjestettyyn suunnittelukokoukseen ja siihen liittyvään symposiumiin. Marraskuussa pidettiin verkoston vuosikokous Milanossa, jonka yhteydessä suunniteltiin tulevaa kiertonäyttelyä "Natures of Art Nouveau".

Muu kansainvälinen toiminta

Konservaattoreista kolme osallistui 19.–23.9.2011 Lissabonissa ICOM-CC:n The role of conservation -konferenssiin. Kansainväliset konferenssit ja koulutus ovat kapealla erikoisalalla merkittäviä työn kehittämiseksi ja ammatilliselle kehitykselle sekä motivaatiolle.

Tutkimuspäällikkö Minna Sarantola-Weiss on ollut Kansainvälisen museoneuvoston (ICOM) Kokoelmien kartuttamista tarkastelevan komitean (COMCOL) hallituksen jäsen.

Museonjohtaja ja tutkimuspäällikkö osallistuivat syyskuussa European City History Museums and Research Networkin kokoelmia ja nykydokumentointia käsittelevään työpajaan Kööpenhaminassa, ja museonjohtaja myös saman verkoston laajempaan kollokvioon marraskuussa Barcelonassa. Verkostossa on mukana miltei parikymmentä eurooppalaisen kaupungin museota tai tutkimuslaitosta, mm. Liverpoolista, Amsterdamista, Wienistä, Barcelonasta, Lissabonista, Madridista, Hampurista, Krakovasta ja Kööpenhaminasta. Lisäksi museonjohtaja osallistui kansainvälisen historiallisten museoiden yhdistyksen IAMH:n toimintaan, mm. Sveitsin Luzernissa järjestettyyn työpajaan.

Maakuntamuseotutkija osallistui 22.-28.8.2011 Norjan Kristiansandissa ICOM-ICR:n (International Committee for Regional Museums) konferenssiin, jonka teemana oli "Changing Tastes: Local Gastronomy & Regional Museums".

Tutkija Jari Harju oli kutsuttu syyskuussa Best in Heritage -konferenssiin. Hän esitteli museoammattilaisille ja museoalan opiskelijoille Helsingissä järjestetyn Museums and Difficult Heritage -konferenssin sisältöä. Best in Heritage on Dubrovnikissa vuosittain järjestettävä museoalan tapahtuma, jossa esitellään edellisen vuoden aikana palkittuja museoita. Konferenssin järjestämisestä vastaa tunnettu kroatialainen museologian professori Tomislav Sola.

11 HENKILÖSTÖ

Vakinaisen henkilöstön määrä yksiköittäin ja nimikkeittäin

Hallinto 11 henkilöä

museonjohtaja
hallintopäällikkö
taloussuunnittelija
taloussihteeri
2 henkilöstösihteeriä
johdon assistentti
it-suunnittelija
it-asiantuntija
kiinteistö- ja turvallisuusvastaava
vastaava virastomestari

Esinekokoelmat 12 henkilöä

tutkimuspäällikkö
3 tutkijaa
intendentti
3 konservaattoria
2 museomestaria
2 museoavustajaa (toinen osa-aikainen)

Kuvakokoelmat 15 henkilöä

yksikön päällikkö
4 tutkijaa (valokuvat)
tutkija (taide+valokuvat)
tutkija (arkisto)
tutkija (kirjasto)
tutkija (maakuntamuseo)
paperikonservattori
3 kuvankäsittelijää
valokuvaaja
tietopalvelusihteeri (osa-aikainen)

Kulttuuriympäristö**7 henkilöä**

yksikön päällikkö

4 tutkijaa (rakennussuojelu)

tutkija (arkeologia)

konservaattori

Yleisöpalvelut**27 henkilöä**

yksikön päällikkö

markkinointi- ja viestintäsuunnittelija

verkkoviestijä

viestintäassistentti

tutkija (tiedotus)

5 museolehtoria

2 työpajaohjaajaa

museokaupan hoitaja

2 näyttelymuseomestaria

virastomestari

9 museoemäntää

1 museoemäntää (osa-aikainen)

1 museoisäntä

Kertomusvuoden lopussa kaupunginmuseon palveluksessa oli yhteensä 98 (2010: 102) henkilöä, joista vakinaisia oli 71 (2010: 69), ja määräaikaisia 27 (2010: 33), joista sijaisia 3, työllistettyjä 6 ja tuntityöntekijöitä 14. Vuoden aikana museossa oli 3 harjoittelijaa.

Poissaoloja oli yhteensä 5 875 päivää (2010: 7 708), joista sairauslomapäiviä 675 (2010: 1 024), sairaan lapsen hoitopäiviä 47 (2010: 18), vuosilomia 3 646 (2010: 3 575) päivää, muita palkallisia poissaoloja 86 (2010: 266) ja muita palkattomia poissaoloja 1 421 (2010: 2 825) päivää.

11.1 Työhyvinvointi ja palkitseminen

Kaupunginmuseon vuosittainen työhyvinvointisuunnitelma noudattaa Helsingin kaupungin työhyvinvoinnin toimintaohjelman ja yhteistoiminnan periaatteita sekä tavoitteita. Suunnitelma tukee osaltaan kaupungin strategiaohjelman ja museon oman strategian toteuttamista. Tavoitteena on kehittää työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä tukea henkilöstön työhyvinvoinnin toteutumista.

Tavoitteeseen pyritään kehittämällä työprosesseja, -menetelmiä ja -yhteisöjä kokonaisvaltaisesti. Toimintatapoja ovat työhyvinvointi- ja työsuojeluasioiden käsittely yhteistyössä, haitta-, vaara- ja kuormitustekijöiden ennakointi sekä työkykyä ylläpitävän toiminnan kehittäminen osana työyhteisöjen jokapäiväistä toimintaa. Hyvinvoivan työyhteisön luomisessa ja ylläpitämisessä vastuu on kaikilla työyhteisöön kuuluvilla työntekijöillä.

Kevään liikunnallinen tyhy-päivä oli 12.4. Pajulahden urheiluopistolla ja syksyn kulttuuriretki

suuntasi 6.9. Turkuun, jossa tutustuttiin kulttuuripääkaupunkivuoden näyttelyihin kulttuurikeskus Logomossa ja Ruissalon alueen huviloihin. Kevään aikana järjestettiin Sofiankadulla ohjattua keppijumppaa. Koko vuoden aikana Sofiankadulla ja Malmilla oli mahdollisuus saada niska- ja hartiahierontaa. Helsingin kaupungin petanque-kilpailuun toukokuussa museo osallistui kahdella joukkueella. Lisäksi henkilökuntakerho tuki liikuntaharrasteita, mm. kerran viikossa Sofiankadulla järjestettyä joogaa. Yhteyksiä muihin museoihin pidettiin yllä mm. vierailulla Espoon kaupunginmuseossa 19.9.

Helsingin kaupunginmuseon työhyvinvointikyselyn 2011 vastausprosentti oli 79 (2010: 83). Vuoden 2011 kyselyn koko museon tulosten keskiarvo oli hieman noussut edelliseen vuoteen verrattuna keskiarvon ollessa 3,8 (2010: 3,77). Pieniä muutoksia oli tapahtunut eri osa-alueissa seuraavasti:

- työyhteisön toimivuus ja johtaminen: keskiarvo 3,71 (2010: 3,75) ja keskihajonta 0,97 (2010: 0,81)
- työn hallinta ja osaaminen: keskiarvo 3,85 (2010: 3,83), keskihajonta 0,84 (2010: 0,84)
- työolot ja turvallisuus: keskiarvo 3,76 (2010: 3,72), keskihajonta 0,87 (2010: 0,75)
- omat voimavarat: keskiarvo 3,86 (2010: 3,77), keskihajonta 0,95 (2010: 0,90)

Tänä vuonna kyselyssä oli lisäksi viraston oma kysymys: Koetko, että aamuisin on useimmiten mukava tulla töihin? Vastaukset jakaantuivat seuraavasti (asteikko 1 – 5, jossa 1= täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä): 1: 3 %, 2: 5 %, 3: 16 %, 4: 48 %, 5: 28 %.

Museon henkilökuntajuhlaa Palon päivää vietettiin 18.11 Ravintola Kappelissa. Vuoden museoteosta palkittiin tutkija Satu Savia menestyksekkään ”Asfalttia ja auringonkukkia” – näyttelyn tuottajana ja innovatiivisen hyväntekeväisyysluotto-ideoijana. Kuntaliiton ja Suomen Museoliiton ansiomerkkejä pitkäaikaisesta palveluksesta saivat Jan Alanco, Jaana Mellanen, Sari Saresto ja Maaret Tarvainen. Vuoden varrella jaettiin Nopsa- ja kannustus-palkkioita 28 henkilölle yhteensä 12.800 euroa.

11.2 Kehittäminen ja koulutus

Sähköisen asianhallintajärjestelmän Ahjon käyttöönotto kaupungilla aikaansai suuria koulutustarpeita. Museossa koulutettiin it-väki teknisten kysymysten taitajiksi ja johdon assistentti sisältöpuolen pääkäyttäjäksi. Ahjoa työssään käyttävät virka- ja toimihenkilöt osallistuivat kaupungin järjestämiin Ahjo-koulutuksiin ja pienimuotoisempiin kertauksiin tai valmennuksiin. Museon sisällä pääkäyttäjä koulutti henkilöstöä lisää Ahjon saloihin ja alkuvaiheessa tapahtuvien järjestelmäkorjausten ja parannusten myötä alati tapahtuviin muutoksiin. Pääkäyttäjä laati manuaaleja järjestelmän käyttöön niin oman kuin muidenkin virastojen henkilöstön avuksi.

Vuoden loppupuolella vakiinnutettiin edelleen hiottua organisaatiota, jonka viimeisenä muutoksena oli lakkautettu tekniikka- ja turvallisuusyksikkö ja jaettu se kahtia siirtämällä näyttelymuseomestarit yleisöpalvelut -yksikköön ja vastaava virastomestari ja muutettu kiinteistö- ja turvallisuusvastaavan vakanssi hallintoyksikköön. Näiden neljän henkilön työnkuvia tarkastel-

tiin edelleen ja sovittiin lopullisesta työnjaosta.

Koko museon kehittämispäivään Restaurant Linnassa 1.11. osallistui n. 55 henkilöä (2010: 69). Päivän keskeisenä teemana oli museo asiakkaan silmin ja luova hulluus. Päivän paljon keskustelua herättäneinä alustajina olivat kamarineuvos Kari Rahiala (Kävin museossa) ja toimitusjohtaja, monitoimimies Mato Valtonen (Luovaa hulluutta).

Museon omaa, kaupungin sisäistä ja kaupungin ulkopuolista henkilöstökoulutusta järjestettiin yhteensä 549,5 (2010: 656,5) koulutuspäivää, joiden hinnaksi kertyi 18 677 euroa.

Vuoden aikana osa henkilökunnasta on osallistunut turvallisuus-, ensiapu-, palo- ja pelastuskoulutukseen. Syksyllä kulttuurivirastoryppään työsuojelupäällikkö Risto Sutinen, työsuojeluvaltuutettu Freddy Ekholm ja työsuojelukonsultti Ari Lehtinen tutustuivat kaikkiin museon toimitiloihin. Työsuojeluraportti laadittiin erikseen Ruiskumestarin talosta.

Henkilökunta on osallistunut Suomen museoliiton, Museoviraston ja ympäristöministeriön järjestämiin erikoisalansa koulutustilaisuuksiin, joissa on myös pidetty esitelmiä ja valmisteltuja puheenvuoroja. Toimintavuonna tehtiin myös useita ulkomaan opintomatkoja, joiden yhteydessä saatiin eväitä omaan kehittämistoimintaan ja arvokkaita vertaiskokemuksia sekä hoidettiin kansainvälistä yhteistyöverkostoja.

Yksiköiden kehittämispäivissä paneuduttiin kunkin yksikön ajankohtaisiin tarpeisiin ja sisältökysymyksiin.

Henkilöstökeskuksen myöntämän erillismäärärahan (4 500 €) turvin museon yleisöpalveluyksikössä kehitettiin asiakaspalveluhenkilöstön osaamista ja työtyytyväisyyttä Työhyvinvointia kokonaisuuden kautta -hankkeessa. Asiakaspalveluhenkilöstö teki opintomatkat Espoon ja Lahden kaupunginmuseoihin. Lisäksi kolme yksikön työntekijää kehitti kokonaiskuvaansa museosta työskentelemällä eri pituisia jaksoja museon muissa yksiköissä.

Yleisöpalveluyksikön opetustiimin ammattitaitoa on täydennetty koulutustilaisuuksilla sekä opintomatoilla. Esimerkiksi tänä vuonna opetusryhmän jäsenet osallistuivat Digitalin kurssille, Museoista hyvinvointia ja terveyttä -seminaariin Kansallismuseossa sekä museopedagogeille suunnattuun kansainväliseen seminaariin Open and Learning Museum Tampereella.

Kulttuuriympäristöyksikkö teki kesäkuussa opintomatkan Tukholmaan, sen kaupunginmuseoon ja tutustui mm. Värtanin kaasukelloihin. Kulttuuriympäristöyksikön tutkija Sari Saresto suoritti Aalto-yliopiston yhdyskuntasuunnittelun laitoksen jatkokoulutuksen ns. YTK:N pitkän kurssin. Lisäksi kulttuuriympäristöyksikön henkilökunta osallistui vuoden aikana useisiin koulutustilaisuuksiin, joissa käsiteltiin kulttuuriympäristön vaalimista ja tutkimusta esimerkiksi Museoviraston ja Pohjanmaan maakuntamuseon järjestämään maakuntamuseoiden tapamiseen Vaasassa. Yksikön edustajat kouluttautuivat käyttämään Helsingin kaupungin uutta

sähköistä asianhallintajärjestelmää Ahjoa.

12 YMPÄRISTÖTAVOITTEET

Kaupunginmuseon toiminnan perustana on kestävän kehityksen periaate: kulttuuriperinnön suojelu, dokumentointi, säilytys ja tiedonjako. Kaupunginmuseo pyrkii vaikuttamaan ympäristöön rakennussuojelun keinoin, tutkimalla vanhaa rakennuskantaa ja korostamalla sen säilyttämistä ja valistamalla vanhoista, ekologisesti kestävästä rakennus- ja korjausmenetelmistä.

Ympäristö otetaan huomioon myös museon omassa toiminnassa. Kaupunginmuseon energiansäästön edistämissuunnitelman tavoitteet on päivitetty syksyllä 2010. Kaikki museorakennukset on korjattu suojelutavoitteiden mukaisesti. Museon energiansäästösuunnitelman mukaisesti muun muassa kierrätetään näyttelymateriaaleja ja lajitellaan pakkaukset, biojätteet, paperi- ja sekajätteet sekä kiinnitetään huomiota yleisesti toimitilojen, toiminnan, tuotteiden ja palvelujen energiataloudellisuuteen. Ongelmajätteistä koitui menoja 4823 € (2010: 2508 €, 2009: 3293 €, 2008: 4041 e). Ao. menokasvu johtui pitkälti edellisvuotta useamman näyttelyn purkamisesta ja niihin liittyvien materiaalien kierrätyksestä.

13 TOIMITILAT

Kaupunginmuseon käytössä olivat vuoden lopussa seuraavat toimitilat:

toimipiste	pinta-ala m ²
Sofiankatu	2 791
Hakasalmen huvila, Mannerheimintie 13 D	741
Raitioliikennemuseo, Töölönkatu 51 A	1 436
Ruiskumestarin talo, Kristianinkatu 12	170
Sederholmin talo, Aleksanterinkatu 18	478
Tuomarinkylän museo, Tuomarinkylän kartano	559
Työväenasuntomuseo, Kirstinkuja 4	554
Malmin kokoelmakeskus	3 365
Honkanummen kokoelmakeskus	3 456
Hyrylän kokoelmakeskus	1 900
Verstas, Harkkoraudantie 10	240
Yhteensä	15 690

Sofiankatu 4:n toimintojen siirtämiseksi valmisteltu Elefanti-korttelin museohanke eteni ja se sisällytettiin kaupungin investointisuunnitelmaan tulevaisuusvuosille 2013-15 talousarviokäsittelyssä syksyllä. Lisäksi alettiin suunnitella Lastenmuseon siirtoa Sederholmin taloon saadun perintörahoituksen avulla. Toimitilojen ympäristössä oli käynnissä erilaisia rakennustyömaita, jotka vaikuttivat museon toimintaan: Sofiankadulla Kiselleffin-Sunnin talojen työmaa ja katutyöt valmistuivat kesällä ja kadun eteläpäässä tehtiin uutta katupinnoitetta, syksyllä käynnistyi Sofiankatu 4:n laaja vesikattoremontti; Sederholmin talon ympäristössä Kata-

riinankadulla oli keväällä kiskojen siirtotyömaa ja korttelin eteläosan rakennusten peruskorjaus; Hakasalmen huvilan piha-alueen kunnostustyö oli käynnissä koko alkuvuoden ja kesän ja valmistui viivästyneenä syksyllä.

14 TALOUS

Kaupunginmuseon toimintatuotot ja toimintakulut 2009–2011, 1 000 euron tarkkuudella:

	2009	2010	2011
Myyntituotot	297	331	247
Maksutuotot	9	17	17
Tuet ja avustukset	15	19	95
Vuokratuotot	141	143	147
Muut tuotot	7	3	11
Toimintatuotot yhteensä	469	513	517

Palkat	2 474	2 659	2 757
Muut henkilöstömenot	883	911	945
Palvelujen ostot	1 197	897	1 045
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	306	447	347
Avustukset	5	5	39
Vuokrat	2 376	2 345	2 170
Muut menot	8	13	28
Toimintakulut yhteensä	7 249	7 277	7 331

Tuottavuus

	2009	2010	2011 tavoite	2011 toteutunut
Suoritetavoitteet				
Tutkimustoimintojen lukumäärä	16 994	46 999	12 500	26 849
Asiantuntijapalvelujen lukumäärä	13 191	9 682	9 500	13 032
Tehokkuus / taloudellisuus				
Menot / asukas	12,65	12,48	12,44	12,31
Toiminnan laajuustiedot				
Asiakkaiden lukumäärä	232 471	257 540	230 000	214 520
Tuottavuusindeksi (2008=100)	112	512	111	96
Sitova toiminnallinen tavoite				
Aukiolotunnit	12 379	12 852	8 800	9 320

15 KAUPUNGINMUSEON JOHTOKUNTA

Varsinaiset jäsenet	Puolue	Henkilökohtaiset varajäsenet
puheenjohtaja Simo Laaksovirta	SDP	Kimmo Luja
varapuheenjohtaja Jukka Mattila	Kok.	Helmi Leinonen
Birgitta Myllymäki	Kok.	Arto Aniluoto
Mirja Halonen	Kok.	Elise Hiidenuhma-Kivelä
Veli-Heikki Klemetti	Vihr.	Miika Lauriala
Vesa Virri	Vihr.	Laura Karhulahti
Leena Krohn	Vihr.	Jussi Heinämies
Päivi Sillanpää	SDP	Marja Lahtinen, 3/11: Petra Jääskeläinen
Martti Holmström	PS	Niina Puustinen

Kaupunginhallituksen edustajana toimi syksyyn saakka Lasse Männistö, seuraajanaan Sirpa Asko-Seljavaara ja henkilökohtaisena varajäsenenään Juha Hakola, seuraajanaan Nina Suomalainen.

Esittelijänä toimi viran puolesta museonjohtaja Tiina Merisalo ja sihteerinä hallintopäällikkö Päivi Elonen.

Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 8 (2010:9) kertaa ja pöytäkirjoihin tehtiin 88 (2010:115) pykälää.

Johtokunta teki yhden esityksen (2010: 1) kaupunginhallitukselle kaupunginmuseon talous-arvioehdotuksesta 2012 ja taloussuunnitelmaehdotuksesta 2012–2014.

Johtokunta antoi 15 lausuntoa (2010: 30) seuraavista asioista:

- Lausunto Kontulan omakotialueen keskiosan asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 12015)
- Lausunto Kuusmiehentietä koskevasta asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 12019)
- Lausunto Malminkartanon liikuntapuiston ja Kaarelan tallin asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 11995)
- Lausunto Helsingin kaupungin hankintastrategiasta (Khs dnro 2010-1993/250)
- Lausunto Kruunuvuorenranta, Haakoninlahti 1:n aluetta koskevasta asemakaavaehdotuksesta (nro 21010)
- Lausunto Tankovainion - Broändan asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 12008)
- Lausunto Maunulan eteläosan asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 12025)

- Lausunto Nuottaniemen ja Suomensuon puistoaluetta koskevasta asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 11981)
- Kaupunginmuseon ehdotus talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan 2012 – 16
- Lausunto Helsinki-Vantaa -selvityksestä
- Lausunto 40. kaupunginosan Suutarilan Siltämäen, Pallomäenkujan alueen asemakaavan muutosehdotuksesta
- Lausunto kansalaisaloitteesta kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Helsinkiin
- Lausunto Stora Enso Oy:n asemakaavan muutosehdotuksesta
- Lausunto muistomerkistä Puustellin metsään
- Lausunto Helsinki-Vantaa -selvityksestä

Suomen museoliiton 88. vuosikokoukseen ja valtakunnallisille museopäiville Turussa touku-
kuussa osallistui virallisena edustajana Vesa Virri.

16 LAHJOITTAJAT

Esine-, taide-, kuva- ja arkistokokoelmaan lahjoituksia tehneet

Yksityiset

Aarnio Minna
 Ailio Liisa Päivikki
 Göthberg Marianne
 Halinen Kaisaleena
 Hannula Riitta
 Helminen Inkeri
 Herler Igor
 Jakobsson Vappu testamenttilahjoitus
 Jäppinen Jere
 Miettinen Seppo
 Moorhouse Jonathan
 Ojanen Ari
 Pakarinen Riitta
 Partanen, Sarianna
 Paton Ian
 Pietikäinen Mauri
 Raivio Kaari
 Runeberg Mikaela
 Ruokonen Selma
 Schauman-Lönnqvist Marianne
 Sepponen Jan-Erik

Virastot, yritykset, yhteisöt

Arbis/Gunborg Gayer
 Helsingin kaupunginmuseon ystävät ry

Helsingin kaupunki/Hallintokeskus
Helsingin kaupunki/Nuorisoasiainkeskus/Kirsikka Linna
Helsingin kaupunki/Ympäristökeskus
Nyländska jaktklubben
Osuusliike Elanto/Viherjuuri Irmeli
Palmia/Stina Mallander
Puhallinorkesteri Apollo ry/Antero Kaukonen
Suomalaisen kirjallisuuden seura/Anne Hopiala
Svenska Skolhistoriska föreningen
Uudenmaan sairaalapesula Oy/Koskelan yksikkö/Saskia Ranta

17 HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON YSTÄVÄT RY

Kaupunginmuseon ystäväyhdistys teki museon toimintaa tunnetuksi jäsenkirjeidensä ja tilaisuuksiensa kautta. Vuonna 2011 yhdistys järjesti 13 jäsentapaamista, opastettua matkaa, retkeä ja tutustumiskäyntiä. Yhdistys kasvoi edelleen ja jäseniä oli vuoden lopussa lähes 700. Yhdistys lahjoitti useita Helsinki-aiheisia maalauksia museon kokoelmiin. Kaupunginmuseo kiittää yhdistystä arvokkaasta tuesta.